

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Hana HOŠKOVÁ

MOKŘADY STAROVESKA

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Aleš Létal, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem zadanou práci vypracovala samostatně a všechny použité
prameny jsem uvedla a citovala.

V Olomouci dne 5. 11. 2011

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu RNDr. Aleši Létalovi, Ph.D. za ochotu a odborné vedení během bakalářské práce, dále manželům Kavalcovým za poskytnutí cenných informací a Správě CHKO Jeseníky za poskytnutí podkladů a konzultace.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana HOŠKOVÁ**
Osobní číslo: **R09253**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obory: **Geografie**
Biologie v ochraně životního prostředí
Název tématu: **Mokřady Staroveska**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je připravit informační materiály k mokřadům v regionu Stará Ves (CHKO Jeseníky). V rámci práce autorka sestaví dotazníkové šetření zaměřené na zjištění informovanosti o daných lokalitách mezi turisty a místním obyvatelstvem a zhodnotí současný stav podpory publicity. Na základě dotazníkového šetření a spolupráce se správou CHO autorka navrhne vybrané způsoby prezentace (příprava informačních materiálů) k daným lokalitám. Při řešení práce bude autorka úzce spolupracovat se správou CHKO Jeseníky.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 5 000 - 8 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ŠAFÁŘ J. a kol. (2003): Olomoucko. In: Mackovčín P. a Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek VI. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 456 s.

FOŠUMOVÁ P., HAKR P., HUSÁK Š. (1996): Mokřady České republiky (sborník referátů). BÚ AV ČR Třeboň. 167 s.

PETŘÍČEK V. a kol. (1999): Péče o chráněná území I. AOPK Praha 1-452 s.

Autorka v práci zohlední aktuální zdroje informací podle potřeb práce.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Aleš Létal, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 27. dubna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2012

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 27. dubna 2011

OBSAH

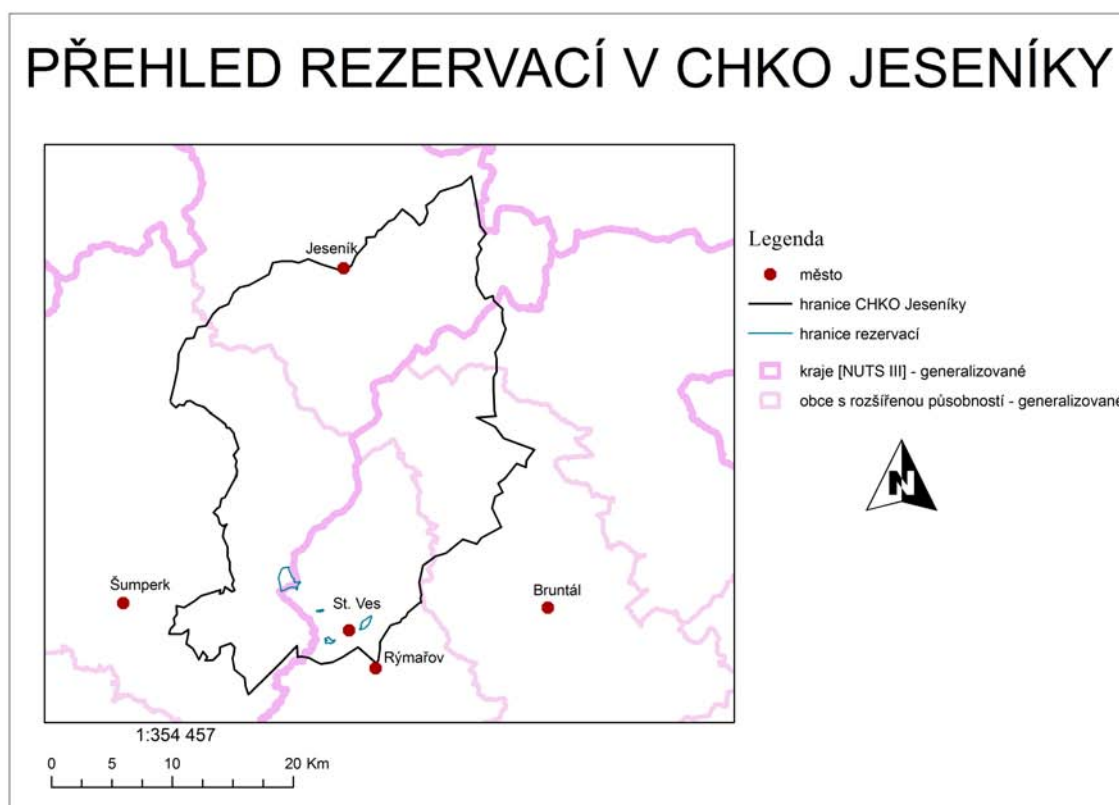
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	7
1 ÚVOD	8
2 CÍLE	9
3 METODY	10
3.1 REŠERŠE LITERATURY	10
4 FYZICKOGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA.....	12
4.1 VYMEZENÍ ZÁJMOVÉ OBLASTI.....	12
5 MOKŘADY STARÉ VSI.....	18
5.1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY MOKŘADŮ.....	18
5.2 PROBLEMATIKA MOKŘADŮ V ČR.....	19
5.3 ZÁSADY PÉČE O PRAMENIŠTĚ A RAŠELINIŠTĚ.....	21
5.4 MOKŘADY STARÉ VSI - PŘEHLED.....	23
5.4.1 NPR Rašeliniště Skřítek.....	23
5.4.2 PR Pstruží potok.....	25
5.4.3 PR Růžová.....	26
5.4.4 PR U Slatinného potoka	27
5.4.5 nPR Rašeliniště Stará Ves a nPCHP	28
5.5 SHRnutí MOKŘADŮ STAROVESKA	29
6 ZHODNOCENÍ A NÁVRH PROPAGACE MOKŘADŮ STAROVESKA	30
6.1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	30
6.2 ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY PROPAGACE MOKŘADŮ	39
7 ZÁVĚR	44
7.1 SUMMARY AND KEY WORDS.....	44
8 POUŽITÁ LITERATURA.....	46

Seznam použitých zkratk

EVL – Evropsky významná lokalita
CHOPAV – chráněná oblast přirozené akumulace vod
CHPV – chráněný přírodní výtvar
nPCHP – navrhovaná přechodně chráněná plocha
nPR – navrhovaná přírodní rezervace
NPR – národní přírodní rezervace
OP – ochranné pásmo
PCHP - přechodně chráněná plocha
PO – ptačí oblast
PR – přírodní rezervace
ÚSES – územní systém ekologické stability
ZCHÚ – zvláště chráněné územ

1 ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce pojednává o mokřadech na území Staré Vsi a jejím blízkém okolí. Stará Ves leží v jižní části CHKO Jeseníky nedaleko města Rýmařova, obec se rozkládá v podhůří Hrubého Jeseníku a zasahuje až po hlavní hřeben, typické je pro ni vlhké klima. Významným krajinným prvkem charakterizujícím území byly četné, dnes chráněné, mokřady, rašelinné a slatinné louky, které byly pro krajinu typické ještě v 50. letech minulého století. Poté se s odsunem sudetských Němců z krajiny vytratilo tradiční obhospodařování a pastva a s odvodňováním luk, napřimováním koryt potoků a intenzivním hnojením se tyto mokřady stávaly posledními cennými zlozky původní podoby krajiny s výskytem řady chráněných druhů. Práce tedy bude věnovat pozornost fenoménu ochrany mokřadů, které svým početným výskytem činí Starou Ves výjimečnou oblastí.

Obr. č. 1: Přehled rezervací Staroveska v území CHKO Jeseníky (topografický podklad: cenia_spravni_cleneni, ArcMap 9.3)

2 CÍLE

Cílem práce je seskupit nečetné informace o mokřadech regionálního (PR Pstruží potok, PP Růžová, PR U Slatinného potoka, nPR Rašeliniště Stará Ves) až nadregionálního (NPR Rašeliniště Skřítek) významu vztahujících se k území obce Stará Ves a na základě dotazníkového šetření mezi místními obyvateli a turisty připravit možné návrhy popularizačních opatření, které by mohly být zajímavé i z hlediska turistického zatraktivnění obce či jen zvýšení povědomí mezi místními obyvateli, kteří by měli být primárně informováni o ochraně a významu lokalit. Tyto návrhy informačních materiálů budou vycházet i z potřeb a zájmu správy CHKO Jeseníky a jejich realizace by mohla být vzhledem k obsáhlosti předmětem diplomové práce.

3 METODY

Teoretická část práce má charakter rešeršně kompilační dostupné literatury a materiálů poskytnutých Správou CHKO Jeseníky. Část informací byla získána i konzultacemi s odborníky. Vlastní charakteristika mokřadů navazuje na stručnou fyzicko-geografickou charakteristiku vymezené oblasti.

Praktická část sestává z terénního průzkumu a dotazníkového šetření. Vlastní terénní průzkum pro pořízení fotodokumentace a ověření reálného stavu a péče na lokalitách byl proveden v každé alespoň dvakrát, ovšem byl limitován složitou prostupností terénu a vlhkým létem, které udržovalo vysokou hladinu nasycené vody. Zvláště v NPR Rašeliniště Skřítek bylo k terénním výzkumům přístupováno citlivě vzhledem ke skutečnosti, že návštěvníkům není dovoleno vstupovat do území mimo značené turistické trasy, které vedou pouze po obvodu území, přesto jsem se zde setkala s nemalým množstvím houbařů. Metodika dotazníkového šetření je rozvinuta v kapitole č. 6.

3.1 Rešerše literatury

V části věnované fyzickogeografické charakteristice jsou používána základní publikovaná díla k jednotlivým sférám jako Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny (Demek & Mackovčín, 2006), což je stěžejní dílo ke geomorfologickému členění. Hydrologické poměry byly charakterizovány dle Zeměpisného lexikonu ČSR: Vodní toky a nádrže (Vlček, a kol., 1984), klimatické poměry vycházejí z Atlasu podnebí Česka (Tolasz, a kol., 2007). Všechny tyto zdroje byly ještě mimo jiné doplněny regionálními informacemi také z jediné vydané knihy, která se věnuje Staré Vsi i když z historického pohledu; Stará Ves a Žďárský Potok v dějinách Moravy (Karel, 2011). Velmi důležitým podkladovým zdrojem je semestrální seminární práce Komplexní fyzickogeografická charakteristika území Rýmařovska – obec Stará Ves vypracovaná autorkou této bakalářské práce v roce 2010 v rámci předmětu Metody fyzické geografie.

Informace k obecné charakteristice mokřadů byly nastudovány v dílech jako Ochrana rašelinných mokřadů (Pivníčková, 1997), což je útlé dílo vydané AOPK shrnující v přehledu typy, rozšíření, vznik, faunu a floru rašelinišť. Příručka Zásady péče o nelesní biotopy v rámci soustavy Natura 2000 (Háková, Klauisová, and Sádlo, 2004) podrobně rozebírá managementové zásahy a rámcové doporučení, které je jistě možné užít ve všech typech chráněných území. Udává doporučení více podrobně pro každý typ biotopu, vždy management

vhodný a několik typů managementu možného i s určením vhodné doby zásahu a je tak velmi přehledně a prakticky zpracovaná. Kniha od V. Petříčka Péče o chráněná území I. Nelesní společenstva podává nejen návod jak správně postupovat při zpracování konkrétního plánu péče, ale i přehled typů biotopů. Kniha autora B. Šarapatky s kolektivem, Zemědělství a krajina: cesty k vzájemnému souladu, řeší ekologické a šetrné přístupy k hospodaření, mimo jiné popisuje vhodné revitalizace toků a obnovu mokřadů. Sborník z konference Mokřady a voda v krajině, která proběhla v Třeboni 18. – 20. 6. 2008 (Přikryl, a kol. [eds.], 2008) podává přehled přednesených referátů. Z konference Mokřady 2000, (Kovařík & Machar, [eds.], 2000) při příležitosti 10. výročí vzniku CHKO Litovelské Pomoraví, která proběhla v roce 2000 v Olomouci vznikl sborník příspěvků z nichž většina se týká výzkumů na území CHKO Litovelské Pomoraví, ale jsou zde i příspěvky ze spolupráce všech Správ CHKO ČR. Přehled mapovaných mokřadů v ČR a základní klasifikaci dle významu shrnuje kniha Mokřady České republiky – přehled vodních a mokřadních biotopů ČR (Hudec, a kol. [eds.], 1995).

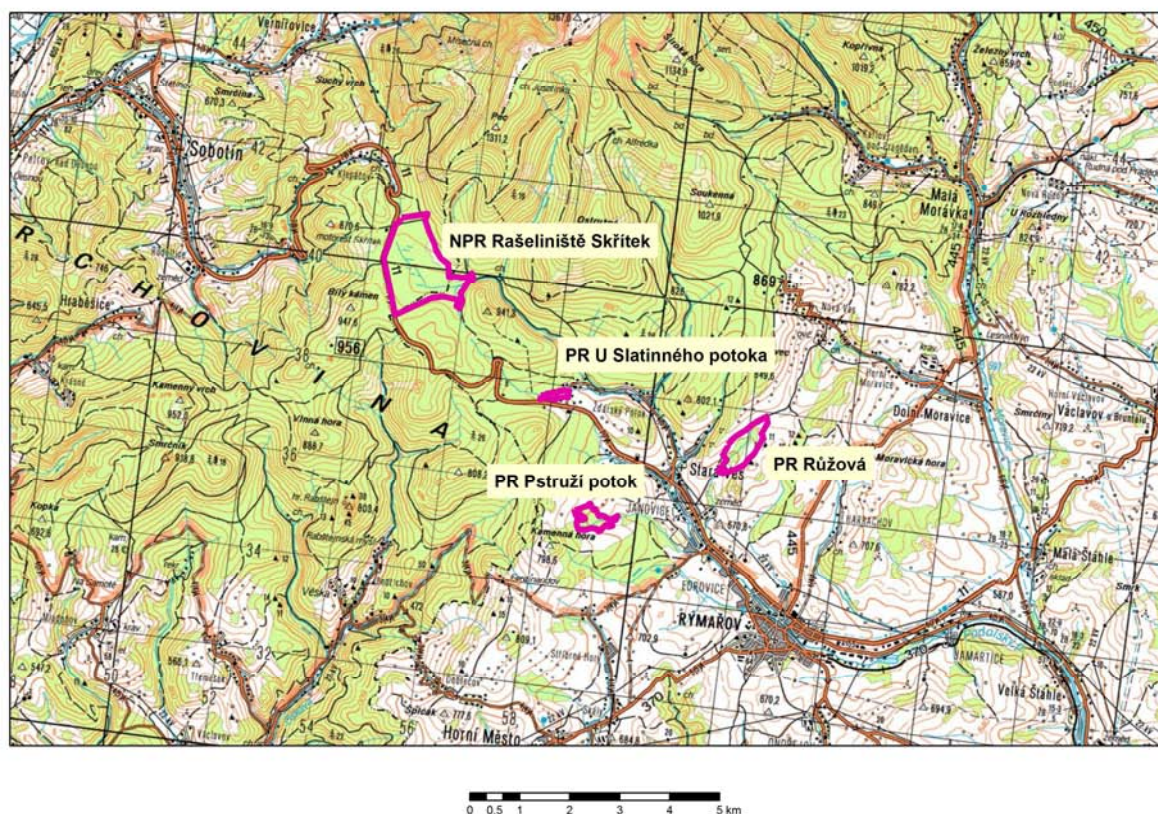
Ke konkrétním MZCHÚ existuje minimum zdrojů veřejně dostupných, většina vědeckých studií byla publikována časopisecky, nejčastěji v Časopise Slezského zemského muzea v Opavě. Ovšem veškeré materiály jsou přístupné na Správě CHKO Jeseníky v Rezervačních knihách a tak bylo nejvíce čerpáno z aktuálních plánů péče a doplňkových inventarizačních průzkumů. Snad jediným dostupným knižním zdrojem je Olomoucko. Chráněná území ČR, svazek VI (Šafář, a kol., 2003), který ale bohužel vzhledem k roku vydání zahrnuje informace pouze o dvou lokalitách. Sborník referátů z konference k 35. výročí CHKO Jeseníky (SCHKOJ [eds.], 2005) obsahuje také některé studie, které se vztahují k NPR Rašeliništi Skřítek, které je vzhledem k významnosti a stáří rezervace nejlépe vědecky zmapováno a publikačně čtenější.

4 FYZICKOGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

4.1 Vymezení zájmové oblasti

Katastr obce má rozlohu 4 410 ha z toho jen 170 ha zabírá obydlené území a tvoří jej dvě sídelní jednotky Stará Ves a Žďárský Potok s celkovým počtem obyvatel 531. Území obce je charakteristické svými výškovými rozdíly, od 600 m n. m. až po hlavní jesenický hřeben s výškou 1 300 m n. m. . Více jak 85% území pokrývají lesy. Celé území náleží do Chráněné krajinné oblasti Jeseníky (staraves.eu, 2010). Spádovým městem je Rýmařov, který leží 5 km jižně od Staré Vsi. SO ORP Rýmařov tvoří nejzápadnější cíp Moravskoslezského kraje, tudíž Stará Ves hraničí s Olomouckým krajem na západě, severně s Malou Morávkou a jihozápadně s Horním Městem. (Karel, 2011).

Zájmové území přesahuje katastr Staré Vsi částečně u NPR Rašeliniště Skřítek, kde větší část spadá do okresu Šumperk, katastrálního území Rudoltic u Sobotína (rymarovsko.cz), ale pro potřeby práce nebude výměra lokality dělena a dále PR Růžová se sice nachází v katastru Rýmařova, místní části Janušov, ale z historického hlediska se jedná o území již zaniklé osady Růžová, která byla vždy součástí Staré Vsi (Karel, 2011). Starovesko a jeho charakteristiku lze tedy chápat jako území obce rozšířené o přesahy do mokřadních lokalit.

Obr. č. 2: Mapa s přehledem mokřadů v zájmovém území (topografický podklad: cenia_rt_RETM, ArcMap 9.3)

Geologické a geomorfologické poměry

CHKO Jeseníky patří z geologického hlediska do severní části moravsko-slezské zóny, do jednotky východosudetské zvané silesikum. Z nižších geologických jednotek budujících CHKO leží Starovesko na desenské klenbě, která tvoří celou východní část Hrubého Jeseníku (jeseniky.nature.cz, 2011). V těsné jihovýchodní blízkosti Staré Vsi probíhá ve směru SSV-JJZ rozhraní dvou geologických jednotek, silesika starohorního a prvohorního staří a východní jednotku tvoří moravskoslezské paleozoikum se sedimenty jen slabě metamorfovanými. Hlavními horninami pestrého souboru silesika jsou různé typy rul, svorů (horniny vzniklé středním a vysokým stupněm tlakové a tepelné přeměny), migmatitů (horniny s podílem pevné původní horniny a podílem, který měl charakter taveniny) a amfibolitů (přeměněná hornina složená převážně z amfibolu a sodnovápenatých živců). Obalovou část klenby tvoří horniny vzniklé v devonu, kdy byl Hrubý Jeseník na dně moře poblíž rovníku a probíhala zde vulkanická činnost. Výsledkem jsou četné rudy železa, stříbra a siričků barevných kovů. Přeměnou původně usazených hornin vznikly dnešní vápence, fylity, kvarcity a různé typy zelených břidlic. Horotvorné procesy na konci prvohor vedly ke zvrátnění komplexu spodnokarbonských hornin a po celé druhohory probíhaly jen pohyby podél zlomů a intenzivní

denudace. Tektonické pohyby alpínského vrásnění v mladších třetihorách způsobily vznik hluboce zařezaných údolí a příkrých okrajových svahů Nízkého Jeseníku. Jedním z výrazných zlomů, na kterých docházelo k pohybu jednotlivých bloků, je i tzv. klepáčovský zlom procházející i zájmovým územím z okolí Loučné nad Desnou přes Vernířovice, Skřítek, Žďárský potok, Starou Ves a Rýmařov dále směrem k jihovýchodu. Řada morfologických tvarů současné jesenické krajiny má svůj původ v působení ledovců, větru, mrazu a dalších procesů spojených s čtvrtohorními ledovými dobami. S koncem glaciálního období souvisí i počátky vzniku rašelinišť ve Skalách, na Skřítku a jinde (rymarovsko.cz).

Starovesko se z geomorfologického hlediska rozkládá na území provincie Česká Vysočina, podrobněji je členění složitější na styku několika celků:

provincie Česká Vysočina

subprovincie Krkonošsko-jesenická soustava

oblast Jesenická podsoustava

celek Hrubý Jeseník

podcelek Pradědská hornatina

okrsek Vysokoholský hřbet

okrsek Karlovska vrchovina

celek Nízký Jeseník

podcelek Bruntálská vrchovina

okrsek Břidličenská pahorkatina

celek Hanušovická vrchovina

podcelek Hraběšická hornatina

okrsek Kamenecká hornatina

Vysokoholský hřbet je silně vyzdvižená zlomová kra charakteru členité hornatiny až velehornatiny protažená ve směru SV – JZ s velkými zbytky kryogenně přemodelovaného zarovnaného povrchu a četnými periglaciálními útvary – kryoplanačními terasami, kamennými moři a thufury. Významné body na území Staré Vsi jsou svahy Břidličné hory (1358 m) a Pecného (1338 m), Ztracené kameny (1250 m), které jsou oficiálně nejvyšším bodem jak Staré Vsi tak i Rýmařovska. Karlovska vrchovinu tvoří stupňovitá kra z devonských fylitů a kvarcitů a metamorfovaných amfibolitů, silně rozčleněná hluboce zařezanými údolními pravých přítoků Moravice, s periglaciálně modelovanými vrcholovými částmi a svahy, izolovanými skalami a balvany; leží zde PR Růžová. Okrsek Břidličenské pahorkatiny

z Nízkého Jeseníku zde zasahuje nejsevernějším výběžkem, ale nachází se zde PR Pstruží potok. Jedná se o členitou pahorkatinu budovanou břidlicemi a drobnými andělskohorských vrstev. Kamenecká hornatina, okrsek Hraběšické hornatiny byla intenzivně kryogenně modelována, složená z fylitů, křemenců a biotických rul s pruhy amfibolitů. Leží zde NPR Rašeliniště Skřítek a PR U Slatinného potoka (Demek & Mackovčín, 2006).

Z hlediska absolutní výškové členitosti je území zařazeno mezi nízkou a střední vysočinu. Nejnižší místo je údolí Podolského potoka (641 m) a nejvyšším vrcholem jsou Ztracené kameny (1250 m), dalšími kromě zmiňovaných jsou Ostružná (1184 m) nebo Jelenka (1206 m) atd. V případě relativní výškové členitosti se v území nachází 3 typy reliéfu. Plochá hornatina v okolí hlavního jesenického hřebenu od Pradědu na Skřítek. Členitá vrchovina na většině území a plochá vrchovina v obydleném území v údolí (map. list 14-422 Dolní Moravice).

Hydrologické a klimatické poměry

Hlavní hřeben Hrubého Jeseníku tvoří předěl evropského rozvodí Odra-Dunaj a tím i hranici dvou úmoří (Baltského a Černého moře). Rozhraní mezi povodím řeky Opavy, přítoku Odry a řeky Moravy, přítoku Dunaje, ze sedla Skřítek na jižním zakončení hlavního hřebene pokračuje jihovýchodním směrem přes jižní okolí Rýmařova. Území Chráněné krajinné oblasti Jeseníky je zároveň chráněnou oblastí přirozené akumulace vod. Hustota říční sítě v území je nízká (rymarovsko.cz).

Nejvýznamnějším tokem území je Podolský potok č. h. p. 2-02-02-012, tok IV. řádu, pramení na jižních svazích Jeleního hřbetu ve výšce 1345 m n. m. a ústí zprava do Moravice u Velké Štáhle v 540 m n. m. . Moravice pramení ve Velkém kotli a ústí zprava do řeky Opavy u Opavy a ta dále do toku I. řádu Odry, která ústí do Baltského moře. Moravice je využívána vodáky a také se na ní nachází dvě přehradní nádrže Slezská Harta a Kružberk. Podolský potok je horská pstruhová bystřina s průzračnou studenou vodou a kamenitým a balvanitým dnem. Kolem větších kamenů vytváří tok vody různé velké peřeje. Mezi přítoky Podolského potoka patří Žlutý potok od sedla Skřítku, dále pak významné levostranné potoky Slatinný a Pstruží, které jsou PR s pozůstatky rašelinných a slatinných luk, místní přítoky pravostranné Stříbrný a Staroveský potok a také množství bezejmenných přítoků. Odtok je v horní části toku vyrovnaný, v dolní málo rozkolísaný. V pramenné části povodí je koeficient odtoku nejvyšší, níže se mění na vysoký, ještě ve střední a dolní části je dosti vysoký. Plocha povodí zaujímá 81,1 km² a délka toku 20,5 km. Průměrný průtok u ústí činí 1,20 m³ · s⁻¹ (Vlček, a kol., 1984). Vodohospodářsky jde o významný tok s pstruhovou vodou po celém toku. Horní část potoka je na území CHKO Jeseníky, povodí po celém toku vykazuje nadprůměrnou lesnatost. V

minulosti bylo v úseku mezi Rýmařovem a Jamarticemi na Podolském potoce v malém rozsahu rýžováno zlato, nyní jsou na toku v úseku Staré Vsi postaveny 3 malé vodní elektrárny (rymarovsko.cz).

Na území katastru Staré Vsi nejsou nijak významné vodní plochy, na jihozápadním okraji obce se nachází malá mělká vodní nádrž tzv. Bahňák, využívaný rybáři k chovu kaprů. Původně byl postaven v 80. letech jako mokřad pro obojživelníky, ale dnes má charakter rybníčku s tůňemi a okolními mokřadními loukami s porosty olšiny (Kavalcová, ústní sdělení).

Klima je tu drsné a kraj patří obvykle k nejdeštivějším v České republice, celoroční srážkový průměr dosahuje 842 mm. Projevuje se zde anemoorografický systém Jeseníků. Zimy bývají obvykle dlouhé a chladné, léta kratší. Roční teplotní průměr dosahuje 5,8°C, v měsíci lednu -4,7°C až -5,3°C a nejteplejším bývá nejčastěji červenec s +15,8°C (Karel, 2011).

Podle klimatogeografického členění České republiky náleží území do chladné oblasti CH7 až CH6. Severní území Rýmařovska jsou charakterizovaná jako oblasti s mírně chladným a vlhkým, velmi krátkým a krátkým létem, dlouhým přechodným obdobím s mírným jarem a podzimem, dlouhou, mírnou a mírně vlhkou zimou s dlouhotrvající sněhovou pokrývkou. Pro CHKO Jeseníky jsou charakteristické velké klimatické rozdíly na poměrně krátké vzdálenosti, což úzce souvisí s velkými rozdíly v nadmořské výšce. Často bývá počasí na obou stranách hlavního hřebene Hrubého Jeseníku zcela odlišné. Každoročně se v Hrubém Jeseníku vyskytují inverze, kdy ve vyšších polohách je teplo a slunečno zatímco v údolích a kotlinách jsou mlhy (Tolasz, a kol., 2007).

Biogeografické a půdní poměry

Zájmové území je bohaté na půdní typy. V nižších polohách okolo 6. lvs se vyvinula mozaika hnědých půd – kambizemí. Ve vyšších nadmořských výškách severně leží modální podzol. V 6. a částečně 7. lvs převládají horské hnědé půdy - kryptopodzoly.

Kambizemě mezotrofní se vyznačují středně hlubokou až hlubokou, písčitolhinitou až hlinitopísčitou, tmavěji zbarvenou půdou, ty jsou především na stanovištích dobře zásobených živinami a je zde dobrá nasycenost sorpčního komplexu. Na kyselých stanovištích převažují kambizemě oligotrofní až s dystrickým podzolem převážně mělké až středně hluboké, hlinitopísčité až písčité. Tyto se nacházejí přímo v údolí obce. Reakce je kyselá až silně kyselá. Jedná se o špatně sorpčně nasycené, ve svršku prosychavé, půdy. Ve vyšších zalesněných polohách směrem k hřebenu je to podzol modální. Na vlhkých stanovištích a podél toků ve sníženinách se nacházejí kambizemě a kryptopodzoly pseudoglejové, pseudogleje a gleje, ty jsou podél přítoků Podolského potoka jako je Stříbrný nebo Staroveský potok. V důsledku

podmáčení dochází k nedostatku kyslíku v půdě a spouští se chemické redukční mechanismy. Nachází se zde i organozem nejvíce na rašeliništi Skřítek a pak podél Pstružního potoka, Slatinného potoka a okolo bezejmenného toku na Růžové, kde je PR s komplexem rašelinných luk a mokřadních olšin (jeseniky.nature.cz, 2011; geoportal.gov.cz, 2011).

Z hlediska fytogeografického zařazení oblasti celé území spadá do oblasti Oreofytika, obvodu České Oreofytikum a do okrsku 97 - Hrubý Jeseník. Potenciální přirozená vegetace by se skládala ze smrkové bučiny na většině území, na sedle Skřítku by se vytvořila podmáčená rohozcová smrčina a na malém území severně v okolí Ztracených kamenů by to byl komplex třtinové smrčiny, papratkové smrčiny a společenstva kosodřevin. Z hlediska biogeografického členění patří území do Hercynské podprovincie a Jesenického bioregionu (geoportal.gov.cz, 2011).

Nejpodstatnější složkou vegetačního krytu jsou lesní společenstva, více než 85% katastrálního území Staré Vsi pokrývají lesy, převážně smrkové monokultury. Nejvýše vystupují společenstva horských smrčín a lemují vrcholy Hrubého Jeseníku v nadmořských výškách přibližně 1200 - 1400 m. Původní horské smrčiny se však zachovaly pouze ve zbytcích, neboť jejich přirozená skladba byla narušena již v 19. století, kdy byly porosty často obnovovány sazenicemi cizího původu. Horský smrkový prales je chráněn podél hlavního jesenického hřbetu v průběhu od rezervace Šerák - Keprník přes Praděd až po Ztracené kameny, sedlo a rašeliniště na Skřítku. Kromě smrku je v lesích zastoupen i jeřáb ptačí (rymarovsko.cz).

Na území Staroveska se vyskytuje 5. jedlobukový vegetační stupeň až spíše 6. smrkovojedlobukový stupeň. 5. lvs zaujímá polohy vrchovin a střední polohy hornatin zhruba mezi 600 až 900 m n. m.. Tento stupeň zaujímá v ČR 22% a je druhý nejrozšířenější. V přírodních lesích by měla optimum jedle a ve smíšených lesích jedle, buku a smrku se v podrostu udržují druhy vyšších poloh s prvky horské fauny, ale tyto smíšené lesy zůstávají zachovány spíše v chráněných rezervacích. Je zachován vysoký podíl lesů, kde výrazně převládají smrkové vysoce produktivní monokultury. Jedná se o poslední stupeň, kde je možné pěstovat polní plodiny, ale významnou část mají i pastviny a louky často vlhké s rašeliništními druhy. V 6. lvs by měl v přírodních lesích vyšší podíl smrk. Typické jsou hluboké rašeliny s boreálními druhy a borovicí rašelinnou, toto můžeme nalézt na Rašeliništi Skřítek. Zemědělská půda už je využívána pouze jako pastviny (Demek & Mackovčín, 2006).

5 MOKŘADY STARÉ VSI

5.1 Úvod do problematiky mokřadů

Mokřady v současnosti zabírají asi 7% povrchu planety s výskytem na všech kontinentech kromě Antarktidy. Ochrana biotopu mokřadů se stává jednou z klíčových rolí ochrany přírody v současnosti o čemž svědčí i to, že jako jediný biotop má svou vlastní mezinárodní konvenci, tzv. Ramsarskou úmluvu z roku 1971.

Využívání přirozených a budování umělých mokřadů započalo v Číně a Indii již před 6 000 lety pro chov ryb a závlahy, ve středověku i např. pro těžbu rašeliny a dřeva. Dnes se pod největší ekonomický tlak dostávají mokřady v rozvojových zemích intenzitou zemědělství, těžbou dřeva a rašeliny. Vědecky ovšem mokřady dlouho stály stranou zájmů, prvním problémem bylo jak mokřady definovat a klasifikovat.

První definice vznikly v 50. letech a mokřady rozlišovaly na pevninské a vnitrozemské či na mokřady s bylinnou a dřevinou vegetací. Dnes je nejčastěji používaná definice, kterou pro U.S. Fish and Wildlife Service publikoval Cowardin v roce 1979: „Mokřady jsou přechodné oblasti mezi suchozemským a vodním prostředím, kde vodní hladina je blízko povrchu nebo je povrch mělce zaplavený dostatečně dlouho, aby oblast podporovala alespoň po část roku převážně hydrofytní vegetaci a půdu lze klasifikovat jako hydrickou.“

Základní funkce mokřadů, jak je v roce 1990 publikoval Löffler, lze třídit na:

Hydrologické – zdroj pitné vody, doplňování zásob vody podzemní, pozitivní ovlivňování kvality povrchových vod, retence povodní a zavlažování

Biologické – eliminace erozních vlivů, stabilizace pobřeží působením kořenů, produkce základních potravin (rýže, bezobratlí, ryby), produkce dřeva a drobných bobulovin (borůvky, brusinky)

Biogeochemické – zadržování a kumulace živin a sedimentů ze záplav a erozních splachů ze zemědělských ploch, čištění odpadních vod

Společenské – těžba štěrků, písků a rašeliny, zdroj energie, kulturní a historický význam (kolébky civilizace), rekreace, lov, výzkum a vzdělávání, výskyt chráněných a ohrožených druhů rostlin i živočichů (Vymazal, 2008, pp. 99-101).

Ramsarskou úmluvou je mokřad definován jako: „území bažin, slatin, rašelinišť i území pokrytá vodou, přirozeně i uměle vytvořená, trvalá či dočasná s vodou stojatou či tekoucí, sladkou, brakickou či slanou, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje 6 metrů.“ Ač byla úmluva původně založena pro ochranu vodního ptactva dnes zajišťuje celosvětovou ochranu všech typů mokřadů. Ramsarská filozofie klade důraz na “rozumné využívání“, což je definováno jako zachování ekologického charakteru prostřednictvím zavedení ekosystémového přístupu v kontextu udržitelného rozvoje. V rámci úmluvy jsou vedeny dva seznamy, Seznam mokřadů mezinárodního významu, kam každý členský stát má povinnost zařadit alespoň jeden mokřad z jeho území a zajistit mu adekvátní ochranu. Druhý seznam je Seznam ohrožených mokřadů, na kterých dochází nebo docházet může k ekologickým změnám až ke zničení, u těchto je smluvní strana nucená hledat řešení situace ve spolupráci s odborníky a politiky (Vlasáková, 2008, pp. 97-98). K 9. 12. 2011 je členem 160 států s 1 971 mokřady o rozloze přes 191 milionů hektarů (ramsar.org).

5.2 Problematika mokřadů v ČR

Jedním z prvních kroků pro účelnou ochranu mokřadů byla jejich inventarizace zahájená v roce 1987 v rámci mapování významných krajinných prvků. Jejich přehled byl publikován v roce 1993 v I. verzi Přehledu vodních a mokřadních biotopů zpracovaný Hudcem a kol., další opravená verze Mokřadů ČR vyšla v roce 1995 opět Hudec a kol. a poslední v roce 1999 Chytil a kol. (Hudec, a kol., [eds.], 1995). Opětovné rozsáhlé mapování pak proběhlo i před přípravou podkladů pro území soustavy NATURA 2000 (Háková, Klaudivsová, and Sádlo, 2004).

ČR přistoupila k Ramsarské smlouvě 1. 1. 1993 a dnes má na Seznamu mokřadů mezinárodního významu 12 lokalit s rozlohou 54 681 hektarů a to RS1 Šumavské rašeliniště, RS2 Třeboňské rybníky, RS3 Břehyně a Novozámecký rybník, RS4 Lednické rybníky, RS5 Mokřady dolního Podyjí, RS6 Třeboňská rašeliniště, RS7 Krkonošská rašeliniště, RS8 Litovelské Pomoraví, RS9 Poodří, RS10 Mokřady Liběchovky a Pšovky, RS11 Podzemní Punkva a RS12 Krušnohorská rašeliniště. Nejvíce mokřadů má na seznamu Mexiko a to 129. 2. únor je mezinárodním dnem mokřadů (ramsar.org).

Pro databanku Ramsarské konvence bylo zpracováno komplexní členění mokřadů a tento systém je platný i pro celosvětovou evidenci. Na úrovni 1 dochází k členění na mořské s příbřežními a vnitrozemské mokřady. Z vnitrozemských podtypů se v ČR nenachází jen evidovaný mokřad v geotermálním biotopu, jinak jsou zastoupeny jak říční, jezerní, bažinné

a mokřadní tak i ty v kulturní krajině (Hudec, a kol., [eds.], 1995). V konkrétní evidenci mokřadů Staroveska bychom je mohli zařadit do více kategorií úrovně 3, ale společná a určující jim je kategorie rašeliniště a slatiniště, proto je zde obecně popsán jejich vznik a charakteristika.

Rašelinné mokřady

Rašeliniště obecně zahrnují terestrické ekosystémy na trvale nebo dlouhodobě zamokřených stanovištích, kde se hromadí organická hmota (humolit) a převažuje tedy primární produkce nad dekompozicí v podmínkách přebytku vlhkosti za relativně nízké teploty, nedostatku kyslíku a v kyselém prostředí při nedostatku základních živin (dusík, fosfor) a současně vysoké koncentrace prvků, které působí toxicky (mangan, železo, hliník; typické pro vrchoviště) (Pivníčková, 1997; Kolmanová, Hudec, and Růžička, 2000, pp. 162-165).

Klasifikace rašelinišť vychází z různých kritérií, hydrologická je dělí dle způsobů nasycení vodou na vrchovištní, slatiništní a přechodová, topografická pak na rašeliniště svahová, vrcholová, horská nebo nížinná, floristická vychází ze stavu poměrů vegetačního krytu. Vrchoviště jsou syčená pouze srážkovou vodou (děšť či tající sníh), přechodová rašeliniště jsou syčená z větší části atmosférickými srážkami a částečně podzemními prameny nebo vysokou hladinou podzemní vody (Pivníčková, 1997). Vrchovištní a přechodová rašeliniště narůstají velmi pomalu. Jeden metr slabě rozložené rašeliny se tvoří asi 500 let, což činí roční přírůstek jen 1-2 mm silnou vrstvičku (Kolmanová, Hudec, and Růžička, 2000, pp.162-165).

Společnou vlastností rašelin je velká schopnost vázat vodu a zadržovat ji v krajině. Slatiny mají nižší nasáklivost. Vlhkost rašeliny dosahuje v ložisku 91-98 objemových procent. Nad rašeliništi se často tvoří přízemní mlha, protože fungují jako zásobník tepla a v létě se teplo v rašeliništích shromažďuje a v zimě se pomalu vydává. Teplota v krajině je tedy příznivě ovlivněná a dochází k zmenšování teplotních rozdílů v průběhu roku.

Přestože se rašeliniště nacházejí na celé zeměkouli nejvíce se jich vyskytuje na severní polokouli v mírném, boreálním a arktickém klimatickém pásmu, výrazný podíl zastupuje zóna boreálních jehličnatých lesů a tundra. Největší souvislé rašeliniště je Vasjuganie na Sibiři, má rozlohu 54 000 km². Většina rašelinišť u nás se vyskytuje v pohraničních horách a jsou spíše menší rozlohy do desítek hektarů.

Dominanty ve specifických rostlinných společenstvech tvoří mechorosty a z nich nejvíce rašelínky. Rašelínky mají dva typy buněk a právě velké hyalocysty jsou zásobárnou vody, kterou dokážou nasát 20 až 30krát více než je hmotnost sušiny. Jejich lodyha nepřetržitě narůstá do výšky a zároveň od spodu odumírá. Kolonie rašelínek narůstají od středu a tvoří

kopečkovité útvary bulvy s prohlubněmi mezi nimi šlenky. Postupně šlenky zarůstají a mění se v bulvy a ty naopak zase degradují v šlenky, dochází k rytmickému střídání přírůstků. Z dalších typických rostlinných druhů jsou to suchopýry, ostřice a keříková společenstva brusnicovitých a vřesovcovitých, specifickou skupinou jsou masožravé rostliny.

Slatiny

Na slatiništi probíhá slatinění v úživném prostředí převážně v teplejších oblastech a spíše v zásaditém prostředí. Zásobování slatiniště probíhá z minerálně bohatých podzemních pramenů nebo z živinami obohacených povrchových vod (Kolmanová, Hudec, and Růžička, 2000, pp.162-165).

Slatinná společenstva se vyznačují vysokou druhovou pestrostí, hojně jsou zastoupeny šáchorovité, ale i vstavačovité s roztroušenými keři např. vrb. Sušší slatiny přecházejí až do lučních porostů a rizikové je zarůstání dřevinami. Z fauny rašelinišť je především významný výskyt bezobratlých živočichů jako pavouků, brouků a motýlů a z obratlovců se typicky jedná o myšivku horskou nebo tetřívka obecného. Rašeliniště jsou i refugiem, kde přežívají některé z glaciálních reliktních nebo horských rostlin tzv. dealpinů na slatiništích v nižších polohách (Pivníčková, 1997).

5.3 Zásady péče o prameniště a rašeliniště

Od roku 1992 je poprvé v historii naší ochrany přírody péče o přírodu v ZCHÚ povinná podle zákona č. 114/1992 Sb. § 38, O ochraně přírody a krajiny, ukládá povinnost usměrňování vývoje přírody v rezervacích na základě plánu péče zpracovávaného na 10 let a také dokumentaci všech prováděných zásahů (Petříček, a kol., 1999).

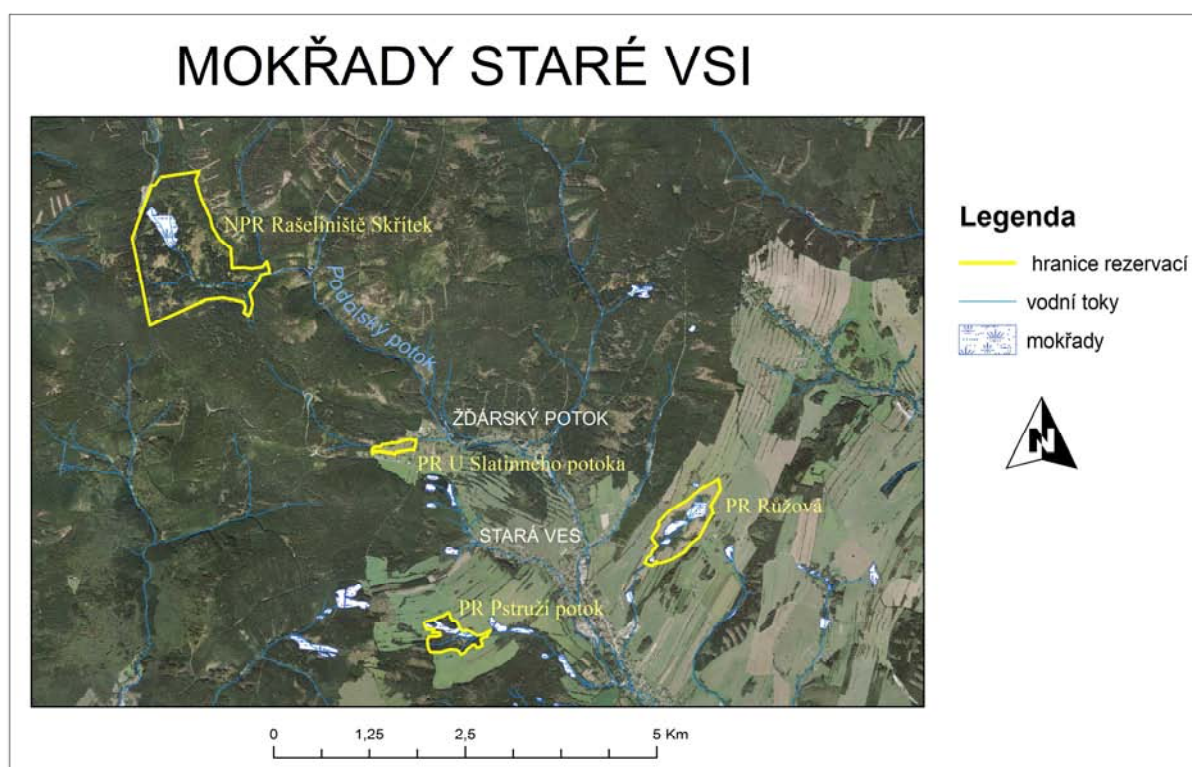
Z hlavních předmětů ochrany se na stanovištích vyskytují podtypy nelesní; prameniště, rašeliniště a vlhké louky, z lesních olšové luhy a podmáčené smrčiny (kol. SCHKOJ, 2003). Počet sečí a konkrétní zásahy vždy vychází ze stanovištních podmínek a z vyskytujících se klíčových druhů. Podtyp 2.1 Prameniště zahrnuje např. svaz *Cardamion amarae* vyskytující se v NPR Rašeliniště Skřítek a jsou to společenstva kamenitých lesních pramenišť. Přirozená sukcese vedoucí k olšinám nebo jasaninám je brzděna občasnou erozí zvýšených rozlivů pramenišť. Prameništní ekosystémy jsou ohroženy a mizí především v zemědělských krajinách, kde dochází po odvodňování k poklesu hladiny spodní vody (Petříček, a kol., 1999). Ovlivnění vodních prvků je nezbytným průvodním jevem hospodaření člověka v krajině. S technickými úpravami jsou spojené negativní jevy jako prostorová redukce, ekologická degradace a vodohospodářská destabilizace vodních prvků. V poslední době se klade praktický důraz na

vliv drobných vodních toků na charakter a průběh povodní (Šarapatka, Niggli, a kol., 2008). Negativní vliv má i všeobecná eutrofizace podzemních vod, kdy do stanoviště pronikají nitrofilní druhy jako kopřiva, tužebník, pcháč. V horských oblastech je znečištění a narušení spíše bodové. Řada významných ekosystémů pramenišť mizí po podchycení pramenů při budování místních vodovodů. Obnova čistých aktivních pramenů je prakticky nemožná, zastavení kontaminace podzemních vod nebo zrušení melioračních zásahů je nereálné a vymezení sběrné oblasti pramenů v terénu je obtížné. Ochrana se tedy zaměřuje hlavně na odstraňování náletových dřevin a na mechanické odstraňování nepůvodních vysokobylinných prvků. Na lukách lze přirozené sukcesí bránit pravidelným kosením s následným odstraněním biomasy.

Podtyp 2.2 Minerotrofní rašeliniště zastupuje svaz *Sphagno recurvi-Caricion canescentis* jsou to rašeliníkovoostřicová společenstva svahových pramenišť i údolních rašelinišť. Typy ohrožení jsou totožné jako u předchozího ekosystému a ještě dalším extrémním vlivem je lokální těžba rašeliny. Specifickým typem ohrožení je narušování černou a vysokou zvěří, možnou ochranou je snad jen oplocení nejcennějších lokalit.

Podtyp 2.3 Ombrotrofní rašeliniště zastupuje svaz *Sphagnion medii* nacházející se v malé míře v NPR Rašeliniště Skřítek, je to poměrně stabilní společenstvo zanikající při odvodnění a přirozená sukcese vede k porostům blatky nebo kleče horské. Zachovalost původních ekosystémů je zde poměrně vysoká, protože se vrchoviště tvoří v těžko přístupných místech. Nepříznivě působí imise a přezvěření horských oblastí vysokou zvěří, která si zde tvoří kaliště (Petříček, a kol., 1999).

V rámci péče o lokality Natury 2000, tedy o PR Pstruží potok a NPR Rašeliniště Skřítek je vhodné vycházet z příručky jim přímo určené. Na těchto lokalitách se nachází kromě výše popsaných podtypů biotopů také [T1] Louky a pastviny a z nich na PR Pstruží potok T 1.2 Horské trojštětové louky, zde je vhodné 2x ročně přistupovat k seči, ale při pouhém sečení dochází k ochuzování podrostu směrem k smilkovým porostům, proto je vhodné např. 1x za 3-10 let přihnojovat organickými hnojivy, v krajním případě lze i lehce přivápnit 1x za 5-10 let. T 1.5 Vlhké pcháčové louky potřebují sečení optimálně 2x ročně v intervalu červen až srpen lehkou mechanizací, optimální je usušení sena s následným odvozem, důležité je biomasu vždy sklídit. Porosty nehnojit a nevápnit. T 1.6 Tužebníková lada se nachází i např. v PR U Slatinného potoka, zde jsou nároky na management nízké, ale při dlouhodobém neobhospodařování dochází k výraznému druhovému ochuzení (Háková, Klaudivová, and Sádlo, 2004).

Obr. č. 3: Mokřady Staroveska v leteckém snímku (topografický podklad: cenia_rt_ortofotomapa_aktualni, tématický podklad: dibavod_bažina, močál, ArcMap 9.3)

5.4 Mokřady Staré Vsi - přehled

Zatímco dříve se daly nalézt mokřady kontinuálně od sedla Skřítek přes Starou Ves až po Skalské rašeliniště po trase přibližně 15 km (Kavalcová, ústní sdělení), dnes se na Starovesku nachází 5 vymezených významných lokalit, z toho 4 mají statut zvláště chráněné rezervace (kol. SCHKOJ, 2003). V následujícím přehledu jsou lokality stručně představeny dle plánů péče a jsou přidána i mokřadní území registrovaná SCHKO, ale nepodléhající režimu plné ochrany. Přehled je seřazen dle stupně ochrany od nejvyššího a zároveň také kopíruje data vyhlášení od nejstarší rezervace po nejmladší. Fotodokumentace je součástí Příloh, viz Příloha 1 až 4.

5.4.1 NPR Rašeliniště Skřítek

Evidenční kód: 367

Vyhlášení ZCHÚ: 4. 6. 1955 (tehdejší výměra 136,07 ha)

Obec: Sobotín (k. ú. Rudoltice), Stará Ves (k. ú. Žďárský potok)

Celková výměra: 165,67 ha z toho Rudoltice 154,03 ha a Žďárský potok 11,64 ha

CHKO: č. 83 – Jeseníky, I. zóna

Jiný typ chráněného území: CHOPAV Jeseníky, ÚSES: Regionální biocentrum, NATURA

2000: Ptačí oblast Jeseníky, evropsky významná lokalita Praděd CZ 0714077

Národní přírodní rezervace Rašeliniště Skřítek leží na území CHKO Jeseníky jihovýchodně od horského sedla Skřítek mezi obcemi Sobotín, místní část Klepáčov a Starou Vsí, asi 4 km západoseverozápadně od místní části Žďárský potok. Sedlem probíhá regionální klepáčovský zlom. Převýšení území není velké, nadmořská výška je 830 až 876 m n. m. . Celková výměra dle geometrického plánu 165,67 ha činí méně než výměra uváděná dle výnosu 166,65 ha, rozdíl je způsoben nepřizpůsobením lesních pozemků katastru nemovitostí. Hlavním předmětem ochrany je prameniště rašeliniště s charakterem vrchoviště. Ovšem rašeliniště je již z velké části odumřelé a regeneruje jen na nepatrných plochách (Šafář, a kol., 2003).

Působením vlivu klimatu a geologického podloží, tvořeného holocenními organickými sedimenty a v jižní části rezervace holocenními fluviálními sedimenty, se na části území vytvořilo rašeliniště stojící na přechodu mezi vrchovištěm a slatinou. Zastoupený je zejména podzol humusoželezitý rašelinný, glej rašelinný a organozem illirická. Území je odvodňováno Žlutým potokem, který má v rezervaci několik pramenů a je pravostranným přítokem Podolského potoka. Rezervace leží na hranici chladné oblasti CH6 a CH7 (Kavalec & Kavalcová, 2006).

Potencionální přirozenou vegetací by byla rostlinná společenstva podmáčené rohozčové smrčiny (*Mastigobryo-Piceetum*) a rašelinné smrčiny (*Sphagno-Piceetum*). Aktuálně je velká část území porostlá smrkovým lesem, na rašeliništi s přirozeně nižším vzrůstem. Tundrový ráz území je zvyšován přítomností břízy karpatské. Kosodřevina byla vysazena uměle při jižním okraji rezervace a jako nepůvodní dřevina má být odstraněna. Z významnějších druhů bylinného patra lze uvést např. kroupenáč vytrvalý, kamzičník rakouský, oměj šalamounek, klikvu bahenní, suchopýr pochvatý a úzkolistý, bradáček srdčitý, prstnatec Fuchsův a prstnatec májový. Kromě běžných zástupců ptáků se zde vyskytuje a hnízdí sýc rousný, čáp černý a opakovaně byl pozorován jeřábek lesní pro kterého je vyhlášena ptačí oblast (Šafář, a kol., 2003). Významně je hodnocen výskyt mravenců *Harpagoxenus sublaevis*, kteří parazitují na jiných mravencích a lesních mravenců rodu *Formica lugubris* v 66 vitálních hnízdech. Tito mravenci mají mezi Jelení studánkou, Alfrédkou až do Žďárského potoka komplex asi 1 600 hnízd a je největším na Moravě (Bezděčka, 2005, pp. 76-79). Žijí zde některé boreální druhy pavouků a vážka lesklice (*Somatochlora arctica*) je řazena ke glaciálním reliktnům s jedinou

známou populací v české části Slezska (kromě ojedinělých nálezů v minulosti na Rejvízu) (Dolný, 2005, pp. 39-42). V roce 1993 zde byla opakovaně pozorována mláďata rysa. Lesy jsou zařazeny do kategorie lesů zvláštního určení. Jsou mírně poškozené imisemi, náchylné k vývratům, ale významně ohroženy kůrovcem, mezi lety 1996 a 1998 zde proběhla kůrovcová kalamita.

Rezervace je ohrožená z biotických vlivů především zvěří a kůrovci, asanační těžba se omezuje na jednotlivé posouzené stromy, které zůstávají na místě. Volná plocha rašeliniště je ohrožovaná zarůstáním dřevinami. Zvýšené stavy populace zvěře ovlivňují druhovou skladbu okusem listnatých dřevin a jedle. Výrazný negativní vliv má průběh silnice I. třídy E11, která kopíruje západní hranici rezervace, ale povedlo se alespoň prosadit zákaz solení v jejím úseku (Kavalec & Kavalcová, 2006).

5.4.2 PR Pstruží potok

Evidenční kód: 1 358

Vyhlášení ZCHÚ: 25. 10. 1989 jako CHPV, převedeno 11. 6. 1992 na PR

Obec: Stará Ves (k. ú. Stará Ves u Rýmařova)

Celková výměra: 22,14 ha

CHKO: č. 83 – Jeseníky, I. zóna

Jiný typ chráněného území: CHOPAV Jeseníky, ÚSES: lokální biocentrum,

NATURA 2000: PO Jeseníky, EVL Pstruží potok CZ 0810014

Přírodní rezervace Pstruží potok leží asi 1,5 km jižně od Staré Vsi a 4 km severozápadně od Rýmařova v mělké zamokřené depresi podél prameniště Pstružího potoka. Nadmořská výška území činí 670-725 m n. m. . Hlavním předmětem ochrany a posláním ZCHÚ je ochrana ekosystému ombrotrofního rašeliniště, podmáčených olšin a smrčín v pramenném území.

Půdy jsou silně zamokřené, převažujícím půdním typem jsou hydromorfni gleje a kambické pseudogleje (Šafář, a kol., 2003). Vegetace představuje komplex olšových luhů a trvale mokřých rašelinných luk s vrbinami a březinami, v nichž se dochovaly zbytky smilkových trávníků. V lokalitě probíhalo extenzivní pasení až do 60. let, kdy došlo k zalesnění olšemi a po sušším obvodu i smrkem a borovicemi. V území se vyskytuje řada druhů ohrožených rostlin a živočichů jako čolek horský, dva páry chřástala polního, ťuhýka obecného nebo bramborníčka hnědého. Asi do roku 1985 zde žila i poslední nízkojesenická populace tetřívka obecného. Na dvou loukách v rozsahu asi 2 ha, po obvodu zalesněné lokality, můžeme

najít hojně kamzičník rakouský, vachtu trojlistou, prstnatec Fuchsův a májový, vzácněji rosnatku okrouhlostou, pětiprstku žežulník pravou a všivec lesní. Silně ohrožená korálice trojklanná a jednokvítka velkokvětá nejspíše v posledních desíti letech vymizeli.

Z managementových opatření se realizovala likvidace náletových dřevin, kosení rákosu i ruční mozaikovitě kosení luk a zároveň byly obnaženy pokusné plochy na podporu rosnatky okrouhlosté. Z biotických faktorů porosty nejvíce ohrožuje sníh a námraza. Ochranné pásmo je tvořeno zemědělskými pozemky, TTP jsou obhospodařovány v souladu s agroenvironmentálními dotačními programy. V aktuálním plánu péče se počítá i s vytvořením dvou menších tůňek do hloubky 0,8 m přitažlivých pro rozmnožování obojživelníků a k podpoře druhů na vodě závislých (Štencl, Kavalec, and Duhonský, 2011).

5.4.3 PR Růžová

Evidenční kód: 2 245

Vyhlášení ZCHÚ: 15. 4. 2002

Obec: Rýmařov (k. ú. Janušov)

Celková výměra: ZCHÚ 24,8145 ha a OP 23,0987 ha

CHKO: č. 83 – Jeseníky, I. zóna

Jiný typ chráněného území: CHOPAV Jeseníky, ÚSES: lokální biocentrum,

NATURA 2000: PO Jeseníky

Přírodní rezervace Růžová je zbytkovým fragmentem původně rozsáhlých mokřadních ekosystémů v podhůří Hrubého Jeseníku. Nalézá se v mělkém údolí pramenné oblasti Růžového potoka, což je levostranný přítok Podolského potoka nad Rýmařovem. Nadmořská výška činí 600-650 m n. m. . Předmětem ochrany jsou mokřadní ekosystémy podél pramenné části Růžového potoka, v nichž se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin, zejména prstnatec májový, vachta trojlistá, ostřice blešní; čolek horský a obecný a evropsky významný druh chřástal polní. Cílem je blokování přirozené sukcese, aby se zachovala druhová a biotopová pestrost území.

Hydropedologický režim je různorodý, vedle rašelinných půd zde byl i přechodný rašelino-slatinný typ (v minulosti povrchově těžen) a stále jsou zde stanoviště zcela suchá s jílovitou oligotrofní hnědozemí. To umožňuje existenci mozaiky biotopů adaptovaných jak na vyšší hladinu spodní vody – olšiny, tužebníkové a pcháčové louky, rašelinné a slatinné louky – tak na středně vlhká až vysychající stanoviště – ovsíkové louky, rudimenty smilkových trávníků a ostrůvky březin. Z chráněných druhů živočichů je zde doložen pravidelný výskyt

jednoho páru křepelky polní, hýla rudého a chřástala polního. Ovšem řada z nejcennějších druhů především rostlin vymizela v 70. až 80. letech minulého století, kdy byla rezervace hospodářsky neudržovaná, koncem 50. let probíhala na několika místech povrchová těžba rašeliny buldozerem a v místě dnešního Nebesáku vznikl kompost, tzv. "Nebesák" je menší tůňka ve zbylých nahrnutých hrázích po likvidaci kompostu. Z druhů, které jsou již minulostí lze jmenovat velmi vzácný hořec jarní a hořeček mnohotvárný český, který vyhynul následkem omezení pastvy skotu, dále se zde vyskytovala tučnice obecná, tolije bahenní nebo bařička bahenní, jejíž výskyt zde byl jediný známý z celého území CHKO.

Území bylo dlouhodobě ovlivňováno činností člověka, na extenzivně obhospodařované louky a ovocné sady navazovala zaniklá osada Růžová - Rosendorf založená roku 1749 a osídlená až do roku 1946, kdy byli všichni obyvatelé, Němci, odsunuti. Osada kvůli chybějící elektrifikaci nebyla již znovu osídlená a domy byly v 50. letech zdemolovány. V 70. letech proběhly první inventarizační práce a vznikl záměr na vyhlášení ZCHÚ, ale spolu s tím byla z území vyloučená pastva Státního statku, což způsobilo expanzi dřevin a rákosu. Pravidelný management probíhá v rezervaci až od roku 1990 jako pravidelné ruční mozaikovitě kosení a redukování dřevin. V současnosti je ochranné pásmo zařazeno jako TTP do agroenvironmentálního obhospodařování do dotačního titulu hnízdiště chřástala (Štencel & Duhonský, 2011).

5.4.4 PR U Slatinného potoka

Evidenční kód: 2 246

Vyhlášení ZCHÚ: 16. 6. 2002

Obec: Stará Ves (k. ú. Žďárský potok)

Celková výměra: 5,301 ha

CHKO: č. 83 – Jeseníky, I. zóna

Jiný typ chráněného území: CHOPAV Jeseníky, ÚSES: lokální biocentrum,

NATURA 2000: PO Jeseníky

PR leží na mírně skloněném, severně orientovaném svahu, na pravém břehu Slatinného potoka mezi tokem a zástavbou domů u silnice E11 (Rýmařov – Šumperk) ve Žďárském potoce. Mokřadní a rašelinné louky s řadou drobných pramenišť v pramenné oblasti Slatinného potoka, což je pravostranný přítok Podolského potoka, leží ve výšce asi 720 m n. m. . Důvodem vyhlášení a předmětem ochrany v rezervaci jsou mokřadní ekosystémy pramenného úseku, v nichž se vyskytují zvláště chráněné druhy, zejména: kropenáč vytrvalý, škarďa měkká

čertkusolistá, tolije bahenní, prstnatec Fuchsův a májový či čolek horský a obecný, zmije obecná. Cílem ochrany je zachování nevšední biotopové a druhové pestrosti území, stabilizace a udržení cenných rašelinných mokřadních společenstev a fragmentů nardet a podpora populací druhů na tyto společenstva vázaných.

K bohatému výskytu rostlinných druhů jistě přispělo i, na rozdíl od ostatních lokalit, dlouhodobé tradiční obhospodařování asi až do roku 1975, kdy louky byly každoročně koseny v úzkých pruzích po svahu a extenzivně zde probíhala pastva ovcí, koz a skotu. Kosení ploch probíhalo v různou dobu podle potřeb jednotlivých hospodářů a pozemky byly také po spádnicí odvodňovány povrchovými otevřenými příkopky. S narůstajícím věkem hospodářů se od údržby pozemků upustilo, zaniklo kosení a pastva a odvodňovací kanálky přestaly plnit svou funkci, čímž se změnilly vodní poměry. To způsobilo nárůst biomasy, eutrofizaci, a zároveň pronikání rákosu a tužebníku do společenstev, vytlačování konkurenčně slabých druhů a později i expanzi náletových dřevin. Některé nejcitlivější druhy takto bohužel nenávratně vymizely; hořec jarní, upolín evropský nebo všivec lesní. Dnes je jedním z nejhodnotnějších výskytů přítomnost kropenáče vytrvalého v hojném a stabilním počtu v nejzápadnější části luk. V území se kromě zákonem chráněných druhů vyskytuje i řada druhů vzácných výskytem v CHKO Jeseníky jako mochna bahenní (v současnosti jediná známá lokalita v CHKO), kozlík dvoudomý nebo violka bahenní. Zajímavý je i výskyt některých montánních a alpínských druhů; suchopýr pochvatý, sedmikvítek evropský a podbělice alpská.

Opětovné každoroční ruční kosení znovu začalo v roce 1993. Jako vhodná by se jevila i obnova pastvy nejlépe ovcí v sušších východních a jižních částech. Nutné je kosit rákos dvakrát za rok, aby se podařilo potlačit jeho plošný výskyt. Péče o lesní a břehové porosty podél potoka spočívá v blokování dalšího rozšiřování na úkor louky. Pro umožnění reprodukce zjištěných obojživelníků (ropucha obecná, čolek horský a obecný, skokan hnědý) by bylo vhodné obnovit malou vodní plochu ve středojižní části (Štencl, 2011).

5.4.5 nPR Rašeliniště Stará Ves a nPCHP

Rašeliniště Stará Ves (N11) je navrhovaná PR, ve které je předmět ochrany jak zoologický tak botanický (kol. SCHKOJ, 2003). Navrhovaná rezervace se nachází po levé straně podél silnice E11 na konci zástavby Staré Vsi až po Pod Výhledy naproti Ptáčníku a rozsah je asi 40 ha. Jsou zde společenstva rašeliniště, rašelinných a ostřicových luk, z chráněných druhů bychom našli jako na jediné lokalitě v CHKO kruštík bahenní, dále zde byla ještě v 70. letech korálce trojklanná nebo kozlík dvoudomý (Hudec, et al., 1995). Dříve

probíhaly snahy o zalesnění, ale na silně podmáčených loukách a olšínách se smrkový les neutvořil (Kavalcová, ústní sdělení). Lokalita Bahňák-Stará Ves (N38) je navrhovanou přechodně chráněnou lokalitou se zoologickým významem (kol. SCHKOJ, 2003). Jedná se o jarní rozmnožování obojživelníků, kdy by se v této době výskytu především skokana hnědého a ropuchy obecné měl vytvořit režim ochrany (Kavalcová, ústní sdělení). Další navrhovanou přechodně chráněnou plochou je z hlediska botanického významu lokalita Pod Ptačím vrchem (N37) (kol. SCHKOJ, 2003). Nachází se naproti počátku nPR Rašeliniště Stará Ves po pravé straně silnice E11 pod Ptáčníkem. Jedná se pozůstatek původně rozsáhlých mokřadů na celém Ptáčníku, které ovšem zdevastoval pastvou krav soukromý zemědělec. Stále ještě by se zde měla vyskytovat jak samčí tak i samičí forma vrby plazivé (Kavalcová, ústní sdělení). Všechny tyto lokality se nacházejí ve II. zóně CHKO (mapa A3, 2003).

5.5 Shrnutí mokřadů Staroveska

Z přehledu je patrné významné postavení rašeliniště na Skřítku, i když v rámci CHKO je zastíněn Rejvízem, kde je veden režim ochrany v souladu s propagací veřejnosti. Kromě toho ovšem stojí za pozornost právě lokality s nižším stupněm ochrany, ale velkým místním významem a funkcí. Dnes již zdecimované mokřady na Ptáčníku se po odvodnění staly pastvinou pro skot a chybějící schopnost přirozené retence srážek v krajině se při každém větším dešti projevuje vyplavováním objektů v obci pod vrchem, protipovodňová ochrana se bude obnovovat vybudováním sítě suchých poldrů. Z dalších např. navrhovaná rezervace Rašeliniště Stará Ves byla již v roce 1995 součástí přehledu mapovaných mokřadů ČR a i botanik CHKO potvrdil, že je to lokalita, která by určitě stála za vyhlášení a více pozornosti, bohužel dodnes nemá odpovídající statut ochrany. Odlehlejší PR Růžová je poklidným útočištěm ptactva a v nejmenší PR U Slatinného potoka by se měla věnovat větší pozornost inventarizaci bezobratlých vzhledem k botanické pestrosti lokality, která je ze všech tajupných a náročně prostupných mokřadů Staroveska člověku nejpřívětivější.

6 ZHODNOCENÍ A NÁVRH PROPAGACE MOKŘADŮ STAROVESKA

6.1 Dotazníkové šetření

K zjištění zájmu o mokřady a zajištění efektivity navrhované propagace jsem realizovala doplňkové dotazníkové šetření. Dotazníky jsem sestavila z 10 uzavřených otázek a na konec zařadila 3 otázky k rozlišení struktury respondentů jinak byly dotazníky anonymní. Složení otázek a způsob vyhodnocení dotazníků jsem konzultovala s RNDr. T. Mintálovou, Ph.D. . Otázky jsem vytvořila sama a pro porovnání zvolila dva typy zaměření, první dotazník A je adresován místním obyvatelům, tento se věnuje jak mokřadům, tak jsou zařazeny i otázky na stanoviska k místní ochraně přírody. Druhý dotazník B je zaměřen na turisty a návštěvníky obce, tady jsem se zaměřila pouze na názory tykající se turistického vyžití a zjišťování povědomí o mokřadech. Oba dotazníky ovšem mají 6 otázek zcela společných, které tvoří jádro dotazníků a týkají se právě propagace mokřadů a atraktivity Staré Vsi. Otázek bylo zvoleno pouze 10 a odpovědi jen uzavřené, protože jsem chtěla zvolit co nejjednodušší formu jak pro zpracování, tak pro respondenty, které by mohly otevřené otázky s vlastní formulací odpovědi zcela odradit od vyplnění nebo by docházelo k nepřesnostem v pochopení otázky. Originály nevyplněných dotazníků jsou součástí Přílohy 5.

Samotné šetření probíhalo v průběhu září a začátkem října 2011 na území Staré Vsi, turistické šetření pak probíhalo spíše jen ve Žďárském potoce, který má rekreační charakter, až po rozcestník U Škaredé jedle, odkud vedou značené tur. trasy na Alfrédku a dále na hlavní hřeben nebo k NPR Rašeliniště Skřítek. Bohužel celkově pro terénní šetření turistů nebyly ono popršené léto podmínky, takže v září už bylo lehce za sezónou, což se podepsalo na množství vyplněných dotazníků turisty, a tak zde byli zahrnuti i lidé z objektů individuální rekreace. S další nečekanou potíží jsem se setkala při samotném vyplňování dotazníků, kdy mnozí z místních obyvatel neznali význam slova mokřad, takže jsme se shodli na lidem jasnější "bažině", což neevokuje nic přírodně hodnotného a zajímavého, naopak spíše dřívě skládky odpadu všeho druhu, případně místa zanedbaná, která by se měla hned odvodnit a tedy krajina "zkulturnit". Také někteří respondenti mokřad znali dle názvu, ale lokalizovali by ho úplně jinde než ve skutečnosti je, toto se nejčastěji vyskytlo s PR Pstruží potok, a tak se mohlo v menšině dotazníků, které se mi vyplněné už vracely, jednat o některé zavádějící znalosti. Přesto dotazníky jako doplňující aktivita k tvorbě popularizačních prostředků vykazují

zajímavé informace, určují směr a oblasti, na které by bylo vhodné se zaměřit při realizaci popularizačních opatření.

Charakteristika respondentů

Dotazník A – Obyvatelé

Dotazník pro místní obyvatele byl vyhotoven v 53 kopiích, kdy se ideálně mělo zapojit 10% obyvatel obce, ale vyplnilo jej zcela 42 obyvatel. U 6 rozdaných dotazníků nebyly vyplněny všechny jádrové otázky, takže dotazníky byly z hodnocení vyřazeny, někteří obывatelé účast v šetření odmítli. Snaha o vyrovnanost statistického vzorku z hlediska pohlaví byla úspěšná, z 42 respondentů je 20 (47,6%) mužů a 22 (52,4%) žen. Ve věkové skupině 15-26 let je to 9 (21,4%), 26-39 let 11 (26,2%), 40-55 let 13 (30,1%), 56-65 let 7 (16,7%) a 66 a více let 2 (4,8%). Struktura dle vzdělání, se ZŠ je to 5 lidí (11,9%), SŠ bez maturity 16 (38,1%), SŠ s maturitou 14 (33,3%) a s VŠ 7 (16,7%).

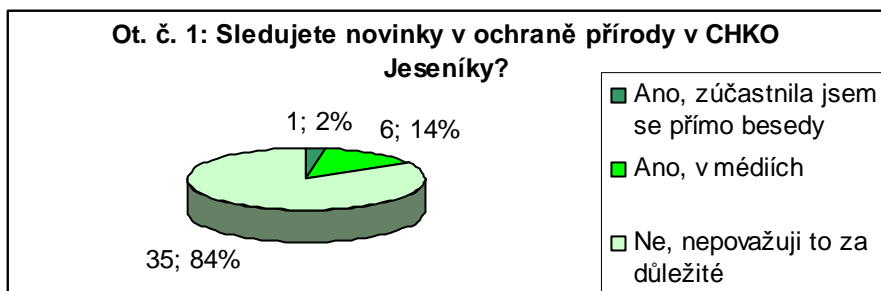
Dotazník B – Turisté

Dotazník pro turisty byl vyplněn 20 respondenty, což při porovnávání obou dotazníků je počet lehce zkreslující. Ve struktuře dle pohlaví převažují ženy a to 12 (60%) ku 8 (40%) mužům. Ve věku 15-26 let byli 4 respondenti, tj. (20%), 26-39 let 6 (30%), 40-55 let 5 (25%), 56-65 let 4 (20%), 66 a více let pouze 1 (5%). S dosaženým ZŠ vzděláním se jedná o 2 respondenty (10%), se SŠ bez maturity 7 (35%), SŠ s maturitou 5 (25%) a s dosaženým VŠ vzděláním 6 (30%).

Analýza výsledků dotazníků

Dotazník A – Obyvatelé

V první otázce jsem zjišťovala zda občané (= respondenti dotazníkového šetření) obce sledují aktuální informace o CHKO. Jako příklad byla uvedena diskuze o zřízení Národního parku. Na výběr byly tři varianty odpovědí Ano, Ne a Ne, nepovažuji to za důležité. Velkou většinou převážila odpověď Ne, nepovažuji to za důležité u 35 ze 42 respondentů, ale je faktem, že ony informace nejsou tak přístupné a v místních médiích se často objevují tendenční články k problematice NP obhajující názor jedné strany a pro prostého občana je těžké zaujmout stanovisko, tím spíše pozitivní.

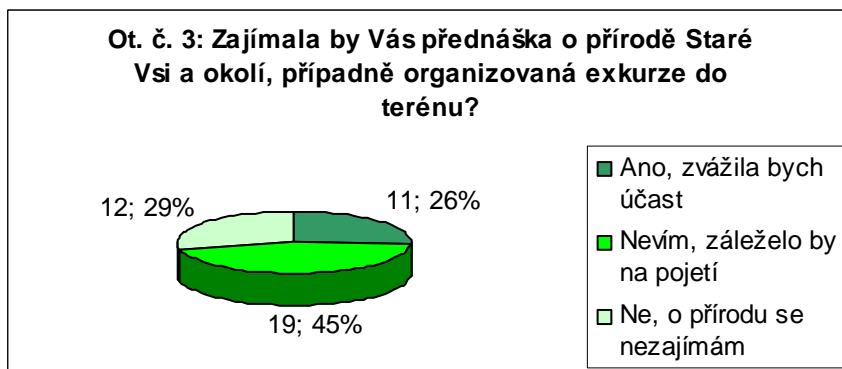
Obr. č. 4: Sledujete novinky v ochraně přírody v CHKO Jeseníky? Např. diskuze o připravovaném NP.

Druhá otázka zjišťuje za jak důležité považují respondenti věnovat pozornost místní ochraně přírody. V nabídce bylo 5 variant odpovědí v celé šíři spektra i s odpovědí Nevím, kterou zvolili 2 občané. Záporné odpovědi převažují, nejvíce a to 31% neshledává přírodu ve Staré Vsi ničím výjimečnou.

Tab. č. 1: Považujete za důležité věnovat pozornost místní ochraně přírody?

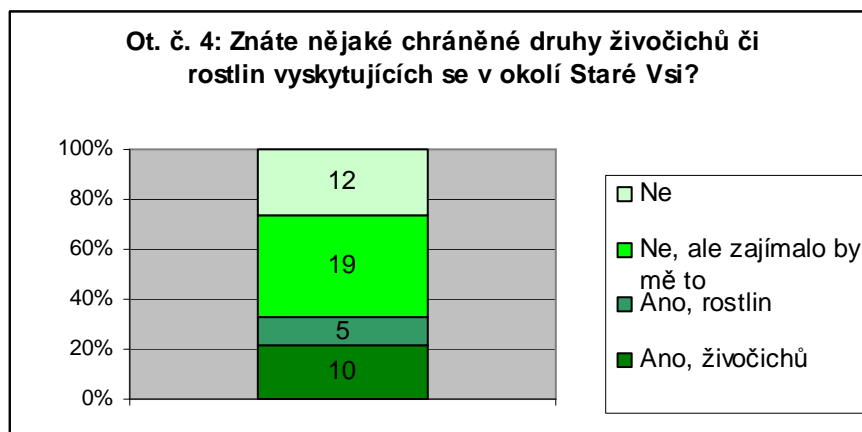
Považujete za důležité věnovat pozornost místní ochraně přírody?		
	Počet odpovědí	V procentech
Ano	6	14%
Spíše ano	10	24%
Spíše ne	11	26%
Ne, nemyslím si, že je ve Staré Vsi něco výjimečného	13	31%
Nevím	2	5%

Otázka třetí se věnuje zjišťování zájmu mezi občany o přednášku nebo exkurzi do terénu. Téměř polovina občanů zapojených do dotazníkového šetření odpověděla nerozhodně s tím, že by zájem měli pokud by jim vyhovovala forma aktivity, to skýtá potenciál i u těch, kteří v předchozích otázkách odpovídali záporně. Zbylé dvě odpovědi mají téměř totožné zastoupení.

Obr. č. 5: Zajímala by Vás přednáška o přírodě Staré Vsi a okolí, případně organizovaná exkurze do terénu?

Otázka čtvrtá zjišťuje jaké mají respondenti znalosti o chráněných druzích vyskytujících se ve Staré Vsi, umožňuje odpověď i na více variant, ale pouze 4 (8,7% ze všech odpovědí) respondenti zadrželi dvě varianty, že znají chráněnou rostlinu i živočicha. S tím souvisí i velmi malé povědomí o chráněných druzích rostlin, které se vyskytly pětkrát v odpovědích, ale jejich význam je ve vztahu k mokřadům velký. Nadějně vypadá odpověď, že ony chráněné druhy sice neznají, ale respondenty by zajímalo, které to jsou a zvolilo ji 19 občanů, což by ukazovalo, že se mnohdy nejedná ani tak o nezájem jako o nedostatek nebo nedostupnost informací.

Obr. č. 6: Znáte nějaké chráněné druhy živočichů či rostlin vyskytujících se v okolí Staré Vsi?

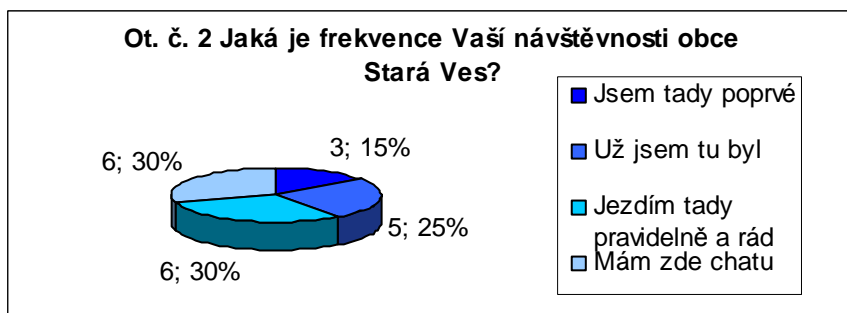
Dotazník B – Turisté

V první otázce bylo zjišťováno přibližné bydliště návštěvníků obce. Největší podíl zastupovala v odpovědích Morava bez Moravskoslezského kraje, je to dáno asi poměrem místních chatarů často z Olomouce, Brna a Zlína.

Tab. č. 2: Jaké je Vaše bydliště?

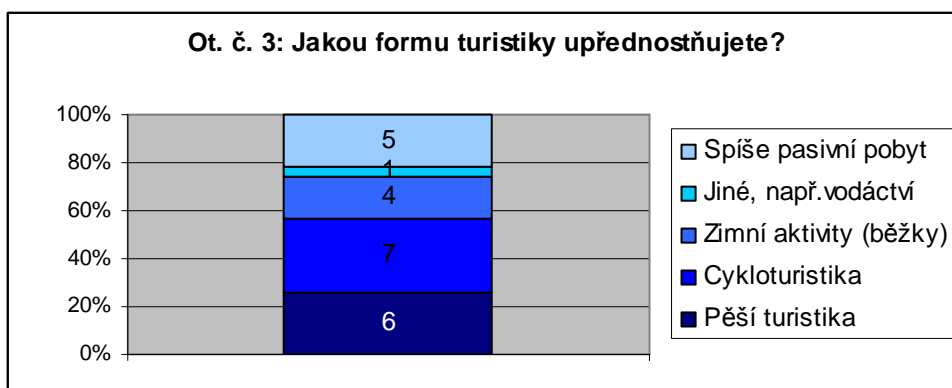
Jaké je Vaše bydliště?		
	Počet odpovědí	V procentech
Okres Bruntál	6	30%
Jiná část Moravskoslezského kraje	4	20%
Jiná část Moravy	8	40%
Čechy	2	10%

Druhá otázka zjišťuje pravidelnost návštěv Staré Vsi nebo zda jsou tu turisté poprvé, odhaluje také počet zapojených majitelů chat do dotazníkového šetření. Jen 3 turisté uvedli, že jsou zde poprvé, zbytek se do Staré Vsi opakovaně vrací.

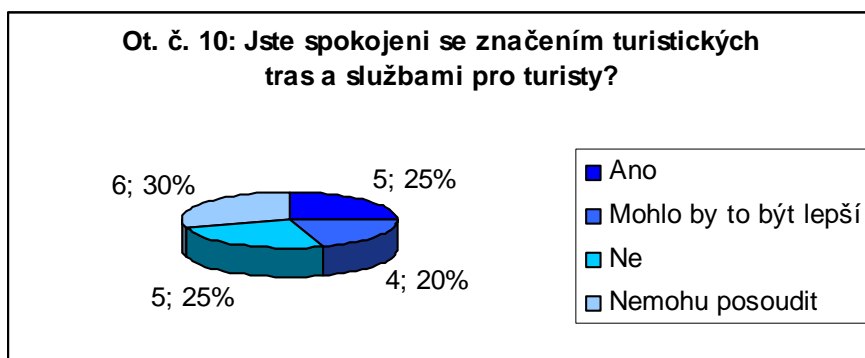
Obr. č. 7: Jaká je frekvence Vaší návštěvnosti obce Stará Ves?

Třetí otázka zjišťuje preferenci aktivit během pobytu. Pro úplnost je zařazena ve výběru i možnost pasivního pobytu. Bylo zde možno zaškrtnout i více odpovědí. Dva respondenti zvolili kombinaci odpovědí pěší a cyklo, a jeden si vybral kombinaci cyklo a zimní aktivity. Jinak očekávaně vzhledem ke konání šetření v letní sezoně vedou pěší a cykloturistika.

Obr. č. 8: Jakou formu turistiky upřednostňujete?

Desátá otázka turistického dotazníku se věnuje posouzení kvalit služeb pro turisty jako např. terénní značení. 5 respondentů vyjadřuje plnou spokojenost, 5 jich je nespokojeno a 4 vidí rezervy, 6 respondentů, kteří aktivní turistiku spíše nepěstují, odpověď nemohlo objektivně posoudit.

Obr. č. 9: Jste spokojeni se značením turistických tras a službami pro turisty jako jsou přístřešky, odpočinkové zóny či info. tabule?

Klíčové otázky dotazníků

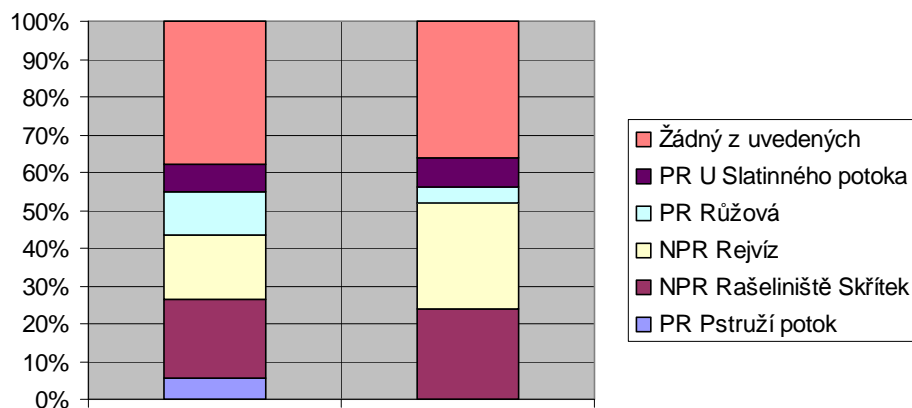
Otázka č. 4 v dotazníku pro turisty a zároveň otázka č. 10 v dotazníku pro občany zjišťuje jaká forma propagace lokalit je upřednostňovaná. U turistů nejvíce funguje doporučení známých a internetový článek, občané obce dají především na doporučení. Turisté ovšem více než místní občané dají i na informace z infocentra nebo letáček. Pro občany je silně důležitá pozitivní zkušenost jejich okolí s danou lokalitou. Internet se objevuje v obou dotaznících vyrovnaně a ukazuje na potřebu kvalitních webových stránek, kde prezentace má trvalejší charakter než zahlcující letáčky, které končí v koši.

Tab. č. 3: Jako turistu Vás nejvíce osloví při výběru lokality:

	Jako turistu Vás nejvíce osloví při výběru lokality:				
	Informační leták	Informace z infocentra	Internetový článek	Článek v tisku	Doporučení známých
Turisté	3	3	5	3	6
	15%	15%	25%	15%	30%
Občané	4	3	10	7	18
	9%	7%	24%	17%	43%

Pátá otázka pro oba dotazníky společná už se věnuje plně mokřadům Staroveska a ptá se, které mokřady respondenti navštívili. Zde byla do výběru přiřazena i NPR Rejvíz jako největší a nejznámější rašeliniště na Moravě a významný turistický cíl. Opět bylo možné zvolit více odpovědí. Dle očekávání měl nejméně PR Pstruží potok, u turistů se neobjevil vůbec ve výběru odpovědí a nejlépe na tom jsou obě NPR.

Ot. č. 5 Které z uvedených mokřadů jste již navštívili v CHKO Jeseníky:

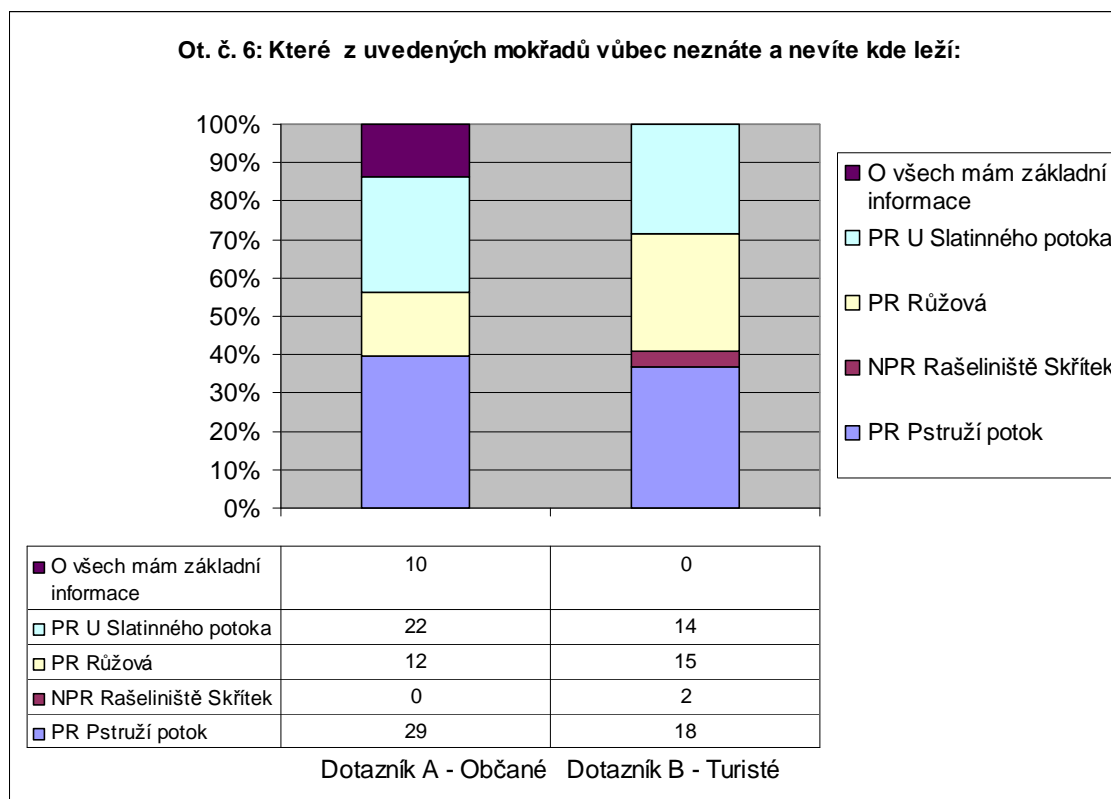
■ Žádný z uvedených	20	9
■ PR U Slatinného potoka	4	2
■ PR Růžová	6	1
■ NPR Rejvív	9	7
■ NPR Rašeliniště Skřítek	11	6
■ PR Pstruží potok	3	0

Dotazník A - Občané

Dotazník B - Turisté

Obr. č. 10: Které z uvedených mokřadů jste již navštívili v CHKO Jeseníky:

Otázka šestá v obou dotaznících zjišťuje o kterých mokřadech respondenti nikdy neslyšeli i zde je možno zaškrtnout více odpovědí. Vzhledem k předchozí otázce se objevilo i 10 občanů, kteří o všech uvedených mokřadech mají základní přehled. Nejméně se zase objevoval PR Pstruží potok, slyšeli o něm někdy 2 turisté a prakticky všechny znalé turisty zastupovali místní chataři.

Obr. č. 11: Které z uvedených mokřadů vůbec neznáte a nevíte, kde leží:

Sedmá otázka obou dotazníků se ptá, zda by respondenty zajímala naučná stezka po místních mokřadech. Bylo možno zvolit jen jednu odpověď, většina místních obyvatel by naučnou stezku uvítalo jako aktivitu určenou dětem, zatímco u turistů se více objevila odpověď, že by ji i sami navštívili. V obou dotaznících odpovědi ano přesáhly 50%.

Tab. č. 4: Zajímala by Vás cyklostezka či naučná stezka po místních mokřadech?

	Zajímala by Vás cyklostezka či naučná stezka po místních mokřadech?			
	Ano, navštívil/a bych ji	Ano, jako vzdělávací aktivita zaměřená hlavně pro děti	Ne	Nevím
Turisté	5 25%	6 30%	4 20%	5 25%
Občané	8 19%	17 41%	9 21%	8 19%

Otázky osm a devět obou dotazníků už se věnují subjektivnímu vnímání atraktivity Staré Vsi. Zjišťují jestli místní obyvatelé atraktivitu Staré Vsi hodnotí výrazně jinak než turisté. U vnímání atraktivity krajiny se ukazuje jak téměř čtvrtina respondentů z řad občanů hodnotí krajinu jako nezajímavou a naopak turisté jí z 30% vidí jako vysoce atraktivní. Co se týče turistické atraktivity tak tady se ukazuje, že Stará Ves není žádným horským centrem a tak jí až téměř k polovině všech respondentů hodnotí jako průměrnou i když samotní turisté se i hodně přiklání k nadprůměrnosti, zatímco místní respondenti vidí atraktivitu Staré Vsi pro turisty jako spíše podprůměrnou než nadprůměrnou.

Tab. č. 5: Atraktivitu krajiny v okolí Staré Vsi hodnotíte jako:

	Atraktivitu krajiny v okolí Staré Vsi hodnotíte jako:			
	Velmi vysokou	Nadprůměrnou	Průměrnou	Nezajímavou
Turisté	6	8	5	1
	30%	40%	25%	5%
Občané	4	13	15	10
	9%	31%	36%	24%

Tab. č. 6: Turistickou atraktivitu Staré Vsi hodnotíte jako:

	Turistickou atraktivitu Staré Vsi hodnotíte jako:		
	Nadprůměrnou	Průměrnou	Podprůměrnou
Turisté	7	9	4
	35%	45%	20%
Občané	9	20	13
	21%	48%	31%

Závěr dotazníkového šetření

Dotazníky potvrdily, že znalost či návštěvnost NPR Rašeliniště Skřítek a NPR Rejvíz je dobrá a pak už s místními mokřady je to horší, zvláště pokud se nenacházejí poblíž lidských sídel nebo značených turistických tras jako PR Pstruží potok. Zároveň se ukázalo, že celková úroveň znalostí o ochraně přírody je poměrně dost nízká a přetrvávají negativní názory ve smyslu, že příroda hodná pozornosti a ochrany se nachází v okolí Pradědu a na hřebenech, ale u nás na vesnici? Přitom se jedná o nejdůležitější aspekt ochrany přírody zdola od lidí, kteří jsou s onou krajinou denně v kontaktu, na rozdíl od SCHKO. Turisté hodnotí Starou Ves a okolí pozitivně, není to pro ně jakási všední samozřejmost, což by bylo vhodné probudit i v místních občanech. Z dotazníků vyplývá, že nejvhodnější formou propagace pro místní občany by byla přednáška zlepšující pozitivní informovanost, to vše pojeté spíše formou zajímavostí než odborností, případně exkurze pro děti z místní ZŠ. S velkou podporou se setkal i návrh naučné stezky zaměřené především pro děti. Potřeba vzdělávání, diskuzí a vytváření kladného vztahu k přírodě u dětí je jasná a hraje zcela klíčovou roli v osvětě nejen o mokřadech. Pro turisty by bylo vhodné vyrobit informační letáky a umístit je do infocenter, např. infocentrum Rýmařov si vedlo statistiku návštěvnosti a v letních měsících mají měsíční návštěvnost přibližně okolo 1 200 lidí, průměrně denně je navštíví okolo 30 lidí (pracovnice infocentra, ústní sdělení). A také by bylo rozhodně účelné zajistit lepší turistické značení pro zájemce, kteří by lokality vidět chtěli.

6.2 Řešení problematiky propagace mokřadů

Propagace mokřadů je hodně specifická vzhledem k charakteru biotopu, kdy neznalí vidí jen nějaké bažiny a pokud nemají dobré znalosti botaniky a zoologie, aby byli schopni ocenit vzácné a chráněné druhy mohou v lokalitě napáchat více škody než užitku, proto není ani žádoucí, aby se tam návštěvníci ve větším množství volně pohybovali. Ostatně všechny chráněné mokřadní lokality CHKO Jeseníky jsou součástí I. a II. zóny a jsou vyhlášeny jako NPR nebo PR, kde je dovoleno pohybovat se jen na turisticky vyznačených cestách, které když už tak procházejí pouze po obvodu (kol. SCHKOJ, 2003).

Na druhou stranu nebyt dřívějšího obhospodařování a blokování sukcesních stádií lidmi nikdy by neměla ona společenstva konkurenčně slabých druhů schopnost zachovat se a i dnes přes cílený management mnohé druhy ustupují. Ve vzdělávání mají mokřady výčetem svých specifických funkcí a vázaných druhů organismů důležitou roli, a proto by jejich ochrana měla být propagovaná i udržitelným turismem nejlépe s vyškoleným průvodcem. Navíc, co jiného může vesnice v CHKO nabídnout než zachovalou krajinu s vysokou estetickou hodnotou a pro Starou Ves jsou výjimečností právě rezervace mokřadů.

Myslím si, že je velkou chybou ochrany přírody nedostatečná komunikace a osvěta, ona příroda je chráněná pro lidi, z jejich peněz a za jejich volby jestli raději sjezdovku nebo les. Pokud lidé pochopí v čem ochrana spočívá a vezmou ji za svou, přinese to větší efektivnost než přísně uzavřené rezervace, jejichž význam nikdo nezná, viz i problematika okolo vyhlášení NP.

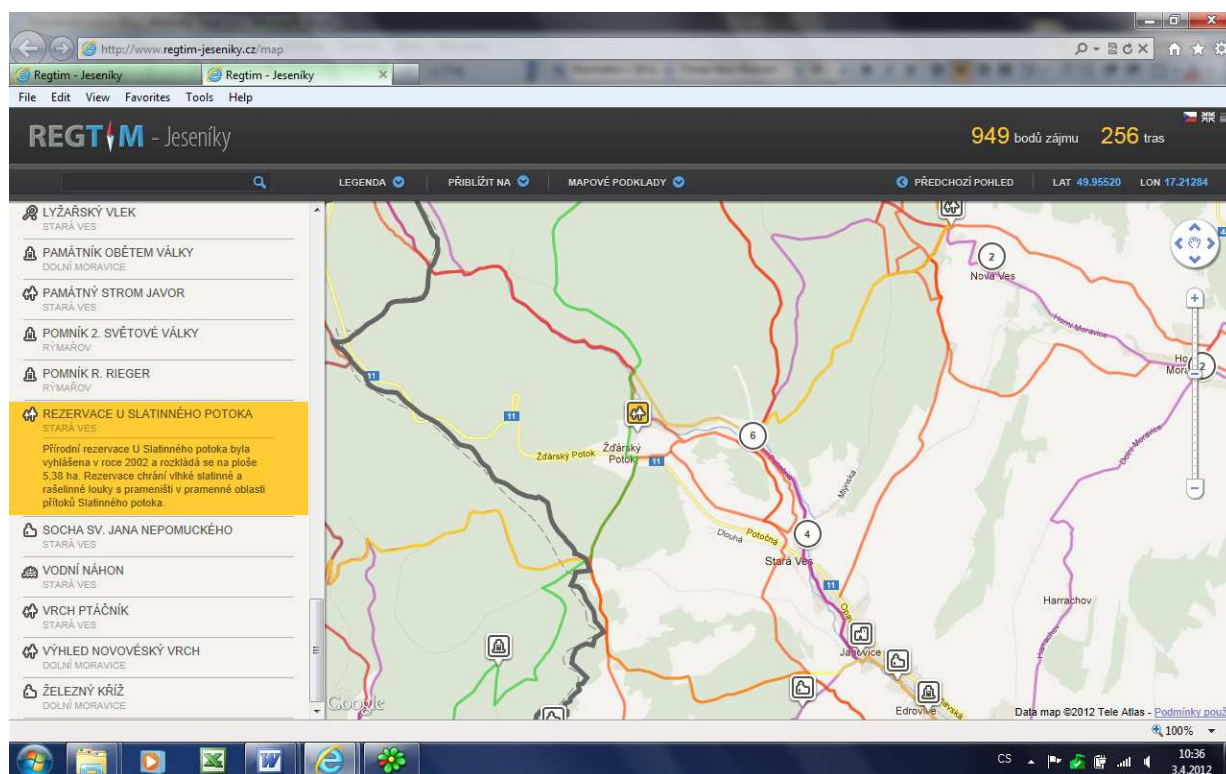
Z hlediska turismu je u NPR Rašeliniště Skřítek velmi frekventovaná značená turistická trasa na severním okraji. Od motorestu Na skřítku vede červená trasa přes vyhořelou Alfrédovu chatu na hlavní hřeben, žlutá prochází pod Zelenými kameny k Alfrédce a nejmíce využívaná zelená je nástupní trasou k hlavnímu hřebenu přes Pec, Pecný a Břidličnou horu. Dále vede ze Staré Vsi k sedlu Skřítek běžkařská červená trasa č. L 1E s délkou 10,6 km a cyklotrasa č. 6143 (regtim-jeseniky.cz, 2011). Všechny trasy jsou hojně využívány celoročně, u motorestu je umístěná info. tabule. Do území rezervace je zákaz vstupu, který je často porušován hlavně houbaři a měl by být v houbařské části sezóny více kontrolován (Kavalec & Kavalcová, 2006).

PR Pstruží potok není turisticky značená i v terénu je snadno přehlédnutelná a velká většina místních obyvatel ji ani nedokáže lokalizovat pokud jí vůbec zná, proto je navštěvovaná prakticky jen odborníky. Samotná informační tabule před rezervací je už značně vybledlá a špatně čitelná a zaslouhovala by výměnu. Návrhem v plánu péče je umístění informačních tabulí na cesty v blízkosti PR. Asi 500 m jižním směrem prochází žlutě značená turistická cesta

Rýmařov – Rabštejn, v zimě na ní funguje běžkařská trasa č.L 1F Rýmařov - Žďárský potok (regtim-jeseniky.cz, 2011), severně asi 500 m nad lokalitou prochází zpevněná cesta spojující Janovice a rozcestí Pod Výhledy (Štencel, Kavalec, and Duhonský, 2011). Dalším a nedalekým lákadlem jen pro znalé, kteří vědí kde hledat, je památný strom “Klen u Pstružího potoka“, roste několik desítek metrů od severovýchodního okraje PR. Javor klen je solitérem s téměř kulovitou korunou a patří mezi nejstarší listnaté stromy a zároveň je klenem s největším obvodem kmene na území CHKO Jeseníky. Obvod kmene přesahuje 5 m (Duhonský, 2011, p. 14).

Přímo rezervací Růžová nevede žádná turistická trasa, jen asi 100 m západně od rezervace probíhá zpevněná cesta. Běžkařská trasa č. L 2D dlouhá 5,3 km vedoucí ze západního okraje Nové Vsi do Janovic zčásti využívá zpevněnou cestu, která je odbočkou ze silnice E11. Zde by bylo možné umístit informační tabuli (regtim-jeseniky.cz, 2011). Plán péče navrhuje obnovu stávající informační tabule pod kaštany. Krajina v okolí rezervace je velmi pěkná a vzhledem k tomu, že nad PR Růžovou poblíž Horní Moravice se nachází další PR Štola Franz-Franz (EVL jako významné zimoviště letounů, veřejnosti nepřístupná) se zde jako nejvhodněji ze všech mokřadů Staroveska jeví využití přilehlé zpevněné cesty pro vytvoření např. naučné stezky aniž by to přímo narušovalo rezervaci, ale bohužel veškeré louky v okolí využívá soukromý zemědělec pro extenzivní pastvu velkého množství skotu, který není vždy zabezpečený, a proto je pohyb osob zde minimální a na vlastní nebezpečí (nature.cz, 2006; Štencel & Duhonský, 2011).

Územím rezervace U Slatinného potoka neprochází žádná turistická trasa. Zeleně značená turistická trasa z Bedřichova do Malé Morávky prochází asi 100 m východně od hranice rezervace po místní komunikaci, zde je u silnice umístěn informační panel (Štencel, 2011) a hlavně jsou také informace o rezervaci v informačním systému RegTIM Jeseníky se zákl. informacemi o významu a 4 fotografiemi (regtim-jeseniky.cz, 2011). Jako jediná lokalita se rezervace nachází blízko sídel, respektive na úplném konci Žďárského potoka, a proto je nejlépe přístupná a lidem pro přiblížení místních mokřadů či posláním CHKO asi nejvhodnější. Lokalita je rozsahem malá, ale pro pořádání exkurze v terénu pro zájemce z řad veřejnosti v červnu až v červenci, kdy kvete nejvíce rostlin nebo pro výukové odpoledne s pracovními listy pro školy v přírodě, které využívají asi 200 m vzdálený penzion Relaxa, je nenáročná a příhodná.

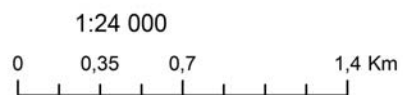
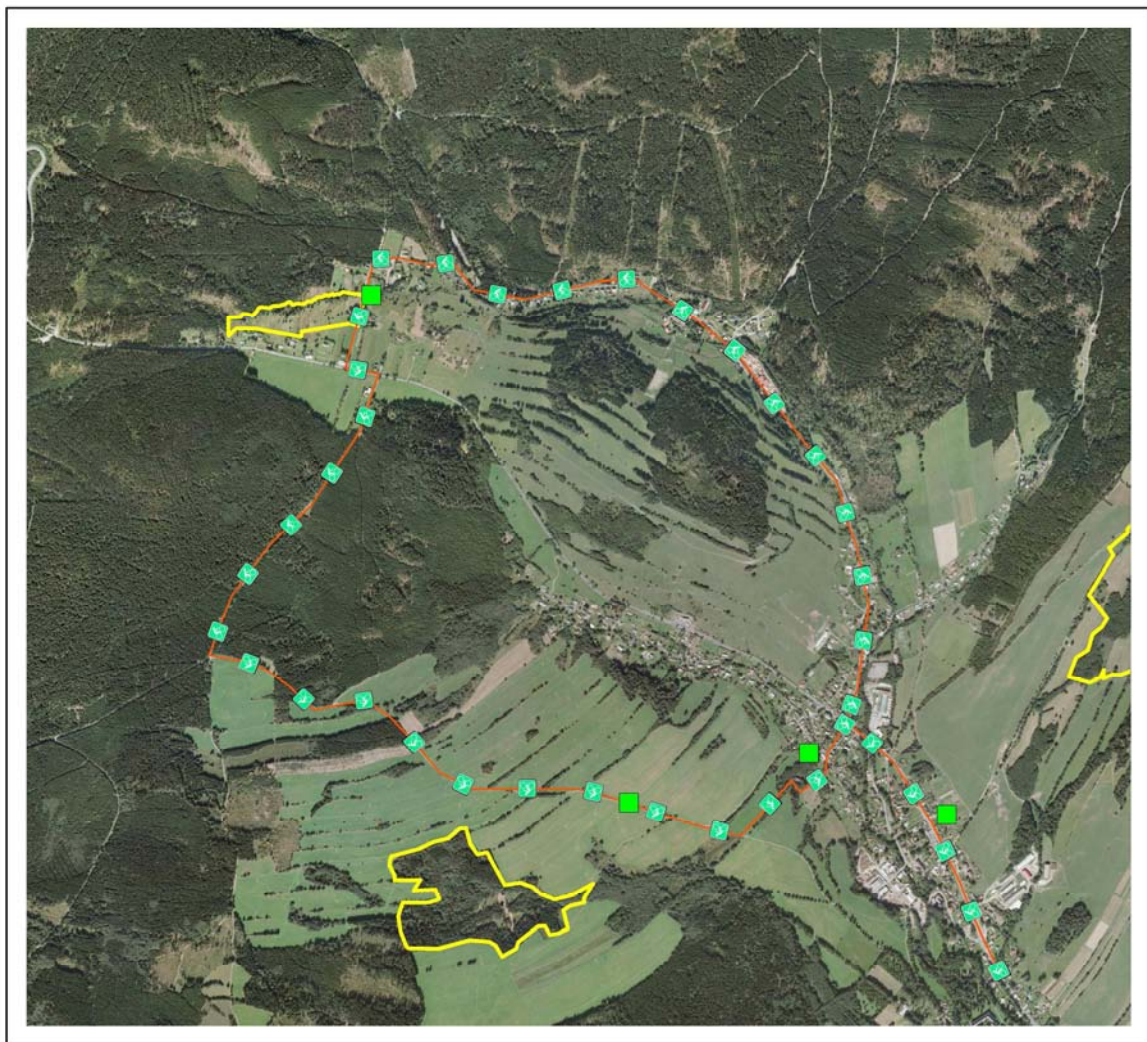
Obr. č. 12: RegTIM mapový portál (Zdroj: <http://www.regtim-jeseniky.cz/map>, 2012)

RegTIM Jeseníky je Regionální Turistický Informační Manažer a jedná se o softwarovou aplikaci pro mobilní telefon, která z něj vytvoří osobního průvodce s podporou GPS. V současnosti (únor 2012) aplikace podporuje 256 turistických tras a cyklostezek a je v ní zaneseno 949 bodů zájmu. Pokrývá území nejen CHKO, ale i Nízký Jeseník nebo Rychlebské hory od Domašova nad Bystřicí až po hranici s Polskem na severu. Pro aplikaci je vytvořen i webový portál www.regtim-jeseniky.cz a jeho součástí je mapový server a zde je k dispozici několik typů mapových podkladů, lze si otevřít jednotlivé značené trasy i s výškovým profilem (regtim-jeseniky.cz, 2011). Navíc v informačním letáku k projektu je přiložena i mapa s vyznačením hlavních bodů zájmu (prospekt k RegTIMU, 2011).

Další možností propagace je vydání letáku s běžeckými a cyklostezkami jen pro oblast Staroveska, což by podpořila i obec, stejně jako realizaci cyklostezky s infopanely na Růžové po zimní běžecké trase. Ovšem realizace nějakých popularizačních projektů pro turisty není pro obec prioritní (Stržínek, ústní sdělení). Pomoc přislíbilo i občanské sdružení Actaea, které je zaměřeno právě na propagaci a popularizaci přírodního a kulturního dědictví, působí v oblasti Beskyd a Jeseníků (actaea.cz, 2007) a má zájem poskytnout pomoc při zpracování textu infopanelů, koncepce stezek apod.

Koncept letáku zaměřeného na mokřadní louky spojený s cyklotrasou po Staré Vsi se jeví jako nejrealizovatelnější. Jednalo by se o klasický formát A4 složený na třetiny. Na čelní straně by byla stručná charakteristika CHKO Jeseníky a popis biotopu mokřadních luk. Po rozevření by byla mapa Staré Vsi se značenou trasou a čísla by byly označeny mokřady. Ze zadní strany letáku by dle čísel byla charakteristika rezervací a po otevření by byly vloženy fotky. Tím by se napomohlo propagaci mokřadů, ale zároveň by lokality nebyly přímo exponovány, respektive by zájemci měli možnost se zastavit u info. tabule a prohlédnout si terén a okolí. Trasa by vedla od Rýmařova po cyklostezce podél silnice E11 po Opavské, tady by také byl první odkaz pro PR Růžovou. U penzionu František by se odbočilo doleva na Dlouhou směrem ke kinu, tady by byla další zastávka s možností infopanelu u Bahňáku, za rybníkem by se pokračovalo po polní cestě do kopce na zpevněnou cestu, nad úroveň PR Pstruží potok by se umístil infopanel a cyklotrasa by vedla Pod Výhledy, kde by byl nejvyšší bod 795 m n. m. a sjelo by se po zelené tur. trase zpět k silnici E11, po asi sto metrech by se odbočilo u Motořestu Zastávka k PR U Slatinného potoka, kde by byla poslední značka, dále by trasa vedla už Žďárským potokem a po Potočné bychom se vrátili k penzionu František. Celý okruh by měl 10 km a byl by vhodný buď pro pěší nebo horská kola (mapy.cz, 2011).

Velký potenciál jak v propagaci mokřadů tak obecně v ochraně přírody skýtá práce s dětmi, které mohou svým nadšením a kladným vztahem k přírodě ovlivnit i rodiče. Děti by měly dobře znát region, ve kterém žijí. Možností jak jim jejich okolí přiblížit je mnoho, od exkurzí, práce s pracovními listy, vytváření projektů a posterů, výstava výtvarných prací zaměřených na okolní přírodu, jednoduché pokusy atd. Zde se vhodně jeví lokalita Bahňák, která je blízko školy a je zde volně přístupný a bezpečný terén. Hlavně na jaře, kdy na přilehlé loučce je velmi hezký jarní aspekt kvetoucích vstavačovitých, v olšinách rozkvétá množství blatouchů a rybník je využíván žábami z širokého okolí k rozmnožování, nabízí se zde mnoho témat k výuce v terénu atraktivní formou.

Legenda

- Umístění infocedulí
- ◆ — Cyklostezka
- hranice rezervací

Obr. č. 13: Orientační vedení trasy cyklotrasy (topografický podklad: cenia_rt_ortofotomapa_aktualni, ArcMap 9.3)

7 ZÁVĚR

Mokřadní biotopy byly ještě v 50. letech minulého století typickým krajinným prvkem pro okolí Staré Vsi. Po úpadku tradičního hospodaření louky zůstaly ladem a zarůstaly nebo se na nich podepsaly snahy o zalesňování, údržba se obnovila až v 90. letech vykácením expanzivních dřevin a pravidelným sečením lehkou mechanizací po částech ploch. Dnes jsou zbytky rašelinných a slatinných mokřadů chráněny ve 4 rezervacích s výskytem řady mizejících druhů rostlin i živočichů. Dvě z nich a to NPR Rašeliniště Skřítek a PR Pstruží potok jsou součástí i soustavy Natura 2000. Cílem práce byla tvorba návrhů propagace vedoucí k zatraktivnění lokalit.

Návrh propagace mokřadů vychází z dotazníkového šetření, které proběhlo v září 2011 mezi turisty a obyvateli Staré Vsi. Výsledky ukázaly malou znalost lokalit, které jsou neznačené a zároveň i poměrně nízkou informovanost o obecné ochraně přírody. Možností popularizace je uspořádání přednášky pro zájemce, která by mohla pozitivně ovlivnit mínění o ochraně přírody. Turisticky zajímavým návrhem je koncept cyklostezky nebo pěší tury okolím Staré Vsi se značenými mokřady a k nim vydání prospektu pro orientační přiblížení. Důležitým bodem v propagaci mokřadů a ochrany přírody vůbec je i práce s dětmi. Myslím si, že efektivní ochrana přírody je založená na uvědomělé veřejnosti, a tak lidem neznámé rezervace se zákazy vstupu jsou dodnes skrytým potenciálem přírodního dědictví.

Klíčová slova: mokřad, propagace, cyklostezka, ochrana přírody

7.1 Summary and key words

Wetland habitats were a typical landscape feature around the Stará Ves still in the 50th the last century. After the decline of traditional farming, meadows remained fallow and overgrown or they were signed on afforestation efforts. Maintenance was restored in the 90th by the logging of expansive trees and by regular close cutting with light mechanization piecewise surfaces. Today, remnants of bog meadows and fen meadows are protected in 4 reserves with the occurrence of a number of disappearing species of plants and animals. Two of them, namely NPR Rašeliniště Skřítek and PR Pstruží potok are also a part of the Natura 2000 network. The aim was to create a work promotion proposals leading to improve the attractiveness of locations.

The proposal for a promotion of wetlands is based on a survey that took place in September 2011 among tourists and residents of the Stará Ves. The results showed that knowledges about unmarked localities are too small and also the relatively low awareness of the general nature conservation. One possibility of popularization is to organize lectures for interested people that could positively influence the perception of nature conservation. The concept of cycling route or hiking path with marked wetlands in the surrounding of Stará Ves is interesting proposal for tourists. This concept would include an issuance of the prospectus for guidance approach. An important point in the promotion of wetlands and nature conservation is also working with children. I think that effective nature conservation is based on conscious public, so unknown reservation with entry bans are still the hidden potential of the natural heritage for a lot of people.

Key words: wetland, promotion, cycling route, nature conservation

8 POUŽITÁ LITERATURA

- BEZDĚČKA, P. (2005): Mravenci Jeseníků (*Hymenoptera: Formicidae*). In *Sborník referátů. Konference k 35. výročí chráněné krajinné oblasti Jeseníky (1969-2004)*. Jeseník: Správa ochrany přírody – Správa CHKO Jeseníky
- DEMEK, J., MACKOVČIN, P. (2006): *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*. 2. vyd. Brno: AOPK ČR, 582 s.
- DOLNÝ, A. (2005): Analýza fauny vážek (*Odonata*) v národních přírodních rezervacích CHKO Jeseníky. In *Sborník referátů. Konference k 35. výročí chráněné krajinné oblasti Jeseníky (1969-2004)*. Jeseník: Správa ochrany přírody – Správa CHKO Jeseníky
- DUHONSKÝ, D. (2011): Památný strom „Klen u Pstružího potoka“. *CAMPANULA – zpravodaj CHKO Jeseníky*, ročník II, číslo 2/2011
- HÁKOVÁ, A., KLAUDISOVÁ, A., SÁDLO, J. (eds.) (2004): *Zásady péče o nelesní biotopy v rámci soustavy Natura 2000*. PLANETA XII, 3/2004 druhá část. Praha: Ministerstvo životního prostředí
- HUDEC, K., a kol (eds.) (1995): *Mokřady České republiky - přehled vodních a mokřadních biotopů ČR*. Upravený dotisk 2.verze, Třeboň: Český ramsarský výbor, 172 s.
- KAREL, J. (2011): *Stará Ves a Žďárský potok v dějinách Moravy*. 1 vyd., Bruntál: K-TISK, 328 s.
- KAVALEC, K., KAVLACOVÁ, V. (2006): *Plán péče o Národní přírodní rezervaci Rašeliniště Skřítek na období 2006-2015*. - Ms. [Depon. in Správa CHKO Jeseníky].
- Kolektiv SCHKO Jeseníky (2003): *Plán péče o chráněnou krajinou oblast Jeseníky na období 2003-2013*. - Ms. [Depon. in Správa CHKO Jeseníky].
- KOLMANOVÁ, A., HUDEC, K., RŮŽIČKA, V. (2000): *Rašeliniště*. In P. KOVAŘÍK, I. MACHAR (eds.): *Mokřady 2000. Sborník z konference při příležitosti 10. výročí vzniku CHKO Litovelské Pomoraví*, Správa CKO ČR a Český Ramsarský výbor
- PETŘÍČEK, V., (ed.) a kol. (1999): *Péče o chráněná území I. Nelesní společenstva*. Praha: AOPK ČR, 452 s.
- PIVNÍČKOVÁ, M. (1997): *Ochrana rašelinných mokřadů*. Praha: AOPK ČR, 32 s.
- ŠAFÁŘ, J., a kol. (2003): Olomoucko. In P.MACKOVIČIN, M. SEDLÁČEK (eds.): *Chráněná území ČR*, svazek VI., Praha: AOPK ČR; Brno: EkoCentrum, 456 s.
- ŠARAPATKA, B., NIGGLI, U., a kol. (2008): *Zemědělství a krajina: cesty k vzájemnému souladu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci
- ŠTENCL, R. (2011): *Plán péče o Přírodní rezervaci U Slatinného potoka na období 2011-2020*. - Ms. [Depon. in Správa CHKO Jeseníky].

ŠTENCL, R., DUHONSKÝ D. (2011): *Plán péče o Přírodní rezervaci Růžová na období 2011-2020*. - Ms. [Depon. in Správa CHKO Jeseníky].

ŠTENCL, R., KAVALEC, K., DUHONSKÝ D. (2011): *Plán péče o Přírodní rezervaci Pstruží potok na období 2011-2019*. - Ms. [Depon. in Správa CHKO Jeseníky].

TOLASZ, a kol. (2007): *Atlas podnebí Česka*, 1. vyd. Praha: Český hydrometeorologický ústav; Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 254 s.

VLASÁKOVÁ, L. (2008): Mezinárodní ochrana mokřadů. In I. PŘIKRYL, a kol. (eds.) *konference Mokřady a voda v krajině*. Třeboň: ENKI o.p.s,

VLČEK, V. a kol. (1984): *Zeměpisný lexikon ČSR: Vodní toky a nádrže*. 1. vyd. Praha: Academia, 316 s.

VYMAZAL, J. (2008): Funkce mokřadů. In I. PŘIKRYL, a kol. (eds.) *konference Mokřady a voda v krajině*. Třeboň: ENKI o.p.s,

Actaea – společnost pro přírodu a krajinu [online]. © 2007. [citováno 2012-02-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.actaea.cz/index.php?id=30>>.

Evropsky významné lokality v České republice [online]. 2006. [citováno 2012-01-24]. Dostupné z WWW: <http://www.nature.cz/natura2000design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000041455>.

Mapy.cz [online]. © 2011. [citováno 2012-02-11]. Dostupné z WWW: <http://www.mapy.cz/#t=s&x=17.238403&y=49.966577&z=13&d=muni_4738_1&l=15>.

MAREK, M., *Přírodní poměry - Rýmařovsko sdružení obcí* [online]. [citováno 2011-11-10]. Dostupné z WWW: <<http://rymarovsko.cz/prirodni-pomery.htmlhttp://www.staraves.eu/index.php/o-obci>>.

Národní geoportál INSPIRE [online]. © 2010-2011. [citováno 2011-11-16]. Dostupné z WWW: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>>.

O obci – Oficiální stránky obce Stará Ves [online]. © 2010. [citováno 2011-11-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.staraves.eu/index.php/o-obci>>.

REGTIM Jeseníky [online]. © 2011. [citováno 2012-02-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.regtim-jeseniky.cz/map>>.

Správa CHKO Jeseníky – AOPK ČR [online]. [citováno 2011-11-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.jeseniky.nature.cz/wps/portal/cs/jeseniky/o-sprave-chko!/ut/p/c5>>.

The Ramsar Convention on Wetlands - Ramsar [online]. [citováno 2012-01-19]. Dostupné z WWW: <http://www.ramsar.org/cda/en/ramsar/main/ramsar/1%5E25528_4000_0__>.

Mapa A3. In Kolektiv SCHKO Jeseníky (2003): Plán péče o chráněnou krajinou oblast Jeseníky na období 2003-2013. - Ms. [Depon. in Správa CHKO Jeseníky].

Topografická mapa 1:25 000 (1977): mapový list 14-422 Dolní Moravice. Praha: Český úřad geodetický a kartografický

PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha 1: Fotodokumentace NPR Rašeliniště Skřítek

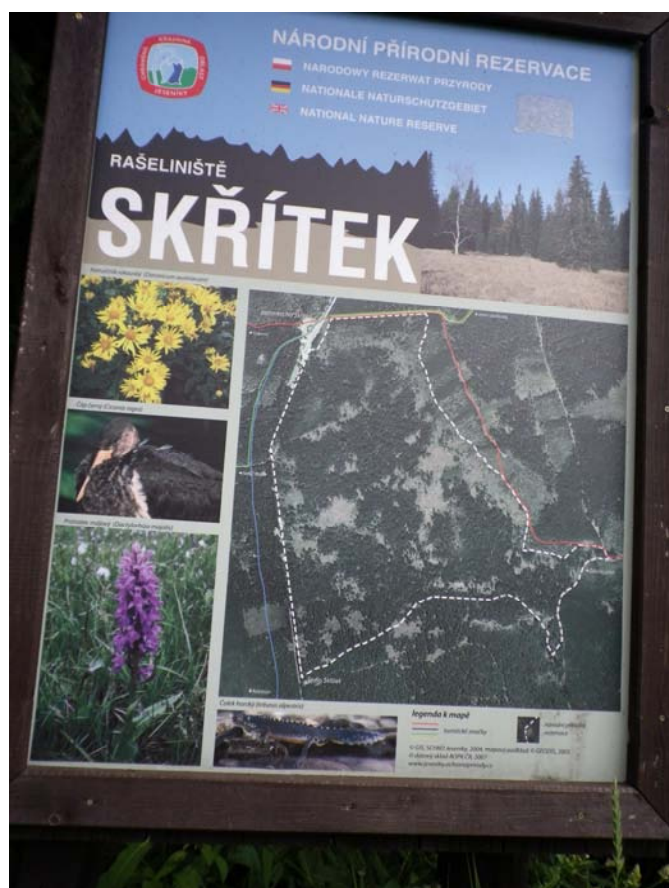
Příloha 2: Fotodokumentace PR Pstruží potok

Příloha 3: Fotodokumentace PR Růžová

Příloha 4: Fotodokumentace PR U Slatinného potoka

Příloha 5: Vzory dotazníků pro občany a turisty

Příloha 1: Fotodokumentace NPR Rašeliniště Skřátek

Obr. č. 14: Tabule naproti motorestu (Zdroj: H. Hošková, 9/2011)

Obr. č. 15: Pohled do porostu v jižní části území (Zdroj: H. Hošková, 7/2011)

Obr. č. 16: Po kůrovcové kalamitě úsek při silnici E11 (Zdroj: H. Hošková, 7/2011)

Obr. č. 17: Podmáčený podklad s mechorosty (Zdroj: H. Hošková, 2011)

Obr. č. 18: Žlutý potok odtékající z rašeliniště (Zdroj H. Hošková, 7/2011)

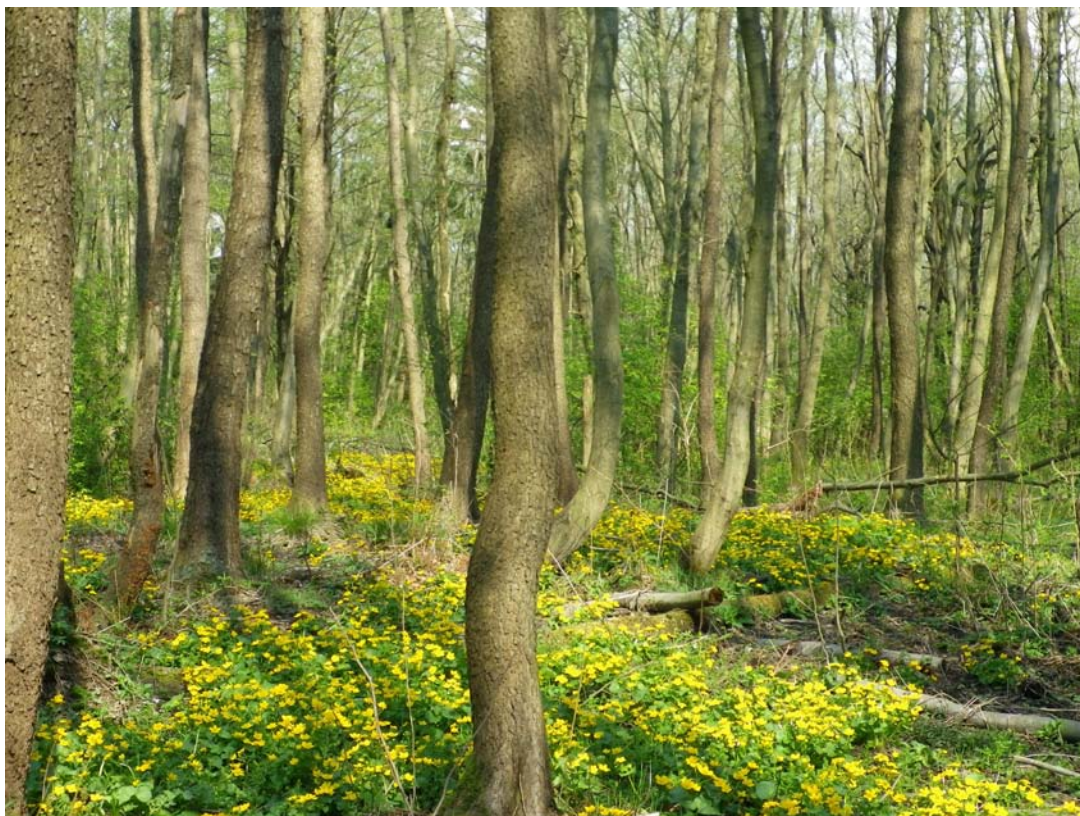
Příloha 2: Fotodokumentace PR Pstruží potok

Obr. č. 19: Tabule v nevyhovujícím stavu umístěná asi 100 m před rezervací (Zdroj: H. Hošková, 8/2011)

Obr. č. 20: Louka v PR (Zdroj: H. Hošková, 4/2012)

Obr. č. 21: Jarní aspekt blatouchů bahenních podél potoka (Zdroj: H. Hošková, 4/2011)

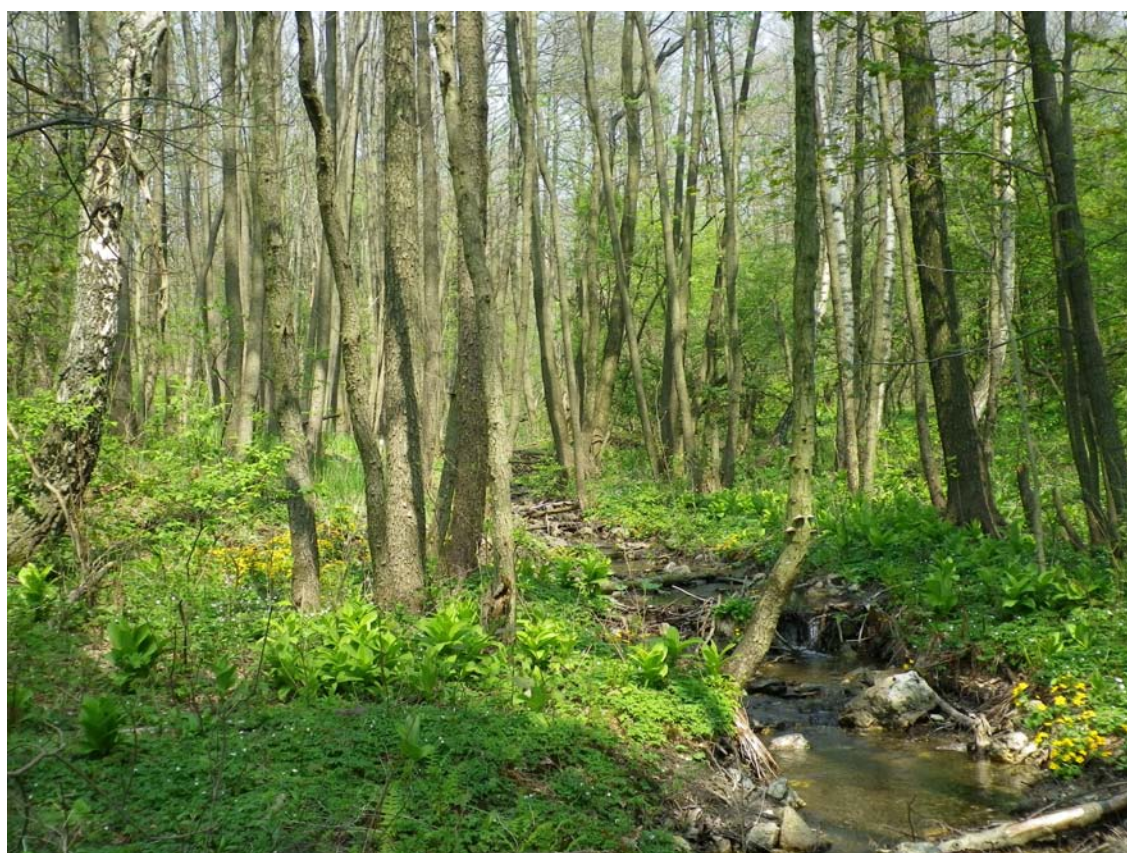

Obr. č. 22: Klen u Pstružího potoka (Zdroj: H. Hošková, 11/2011)

Příloha 3: Fotodokumentace PR Růžová

Obr. č. 23: Tabule u cesty (Zdroj: H. Hošková, 6/2011)

Obr. č. 24: Olšiny okolo potoka (Zdroj: H. Hošková, 4/2011)

Obr. č. 25: Rezervace z vnějšího pohledu a TTP v OP (Zdroj: H. Hošková, 4/2011)

Obr. č. 26: Rezervace brzy na jaře (Zdroj: H. Hošková, 3/2012)

Příloha 4: Fotodokumentace PR U Slatinného potoka

Obr. č. 27: Tabule u silnice (Zdroj: H. Hošková, 4/2011)

Obr. č. 28: Kropaňáč vytrvalý (Zdroj: H. Hošková, 7/2011)

Obr. č. 29: Periodické tůňky vyhloubené pojezdy techniky (Zdroj: H. Hošková, 4/2011)

Obr. č. 30: Rezervace pokosená v pruzích (Zdroj: H. Hošková, 10/2011)

DOTAZNÍK A

Mokřady Staroveska – Informovanost místních občanů o ochraně přírody

Vážení občane, chtěla bych vás poprosit o vyplnění dotazníku, který probíhá v září 2011 na území Staré Vsi. Jeho cílem je zjistit zájem místních lidí o přírodu a také jejich informovanost o významných lokalitách přírodního bohatství v okolí. Dotazník je anonymní a je součástí bakalářské práce na UP v Olomouci.

Hana Hošková
Mlýnská 15 Stará Ves,
hoskova.hanicka@seznam.cz

1. Sledujete novinky v ochraně přírody v CHKO Jeseníky?

(Příklad: diskuze o připravovaném Národním parku)

- a) Ano, zúčastnil/a jsem se přímo besedy
- b) Ano, v médiích
- c) Ne, nepovažuji to za důležité

2. Považujete za důležité věnovat pozornost místní ochraně přírody?

- a) Ano,
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne, nemyslím si, že je ve Staré Vsi něco výjimečného
- e) Nevím

3. Zajímala by Vás přednáška o přírodě Staré Vsi a okolí, případně organizovaná exkurze do terénu?

- a) Ano, zvážil/a bych účast
- b) Nevím, záleželo by na pojetí
- c) Ne, o přírodu se nezajímám

4. Znáte nějaké chráněné druhy živočichů či rostlin vyskytující se v okolí Staré Vsi?

(možno více variant)

- a) Ano, živočichů
- b) Ano, rostlin
- c) Ne, ale zajímalo by mě to
- d) Ne

5. Které z uvedených mokřadů jste již navštívili v CHKO Jeseníky: (možno více variant)

- a) PR Pstruží potok
- b) NPR Rašeliniště Skřítek
- c) NPR Rejvíz
- d) PR Růžová
- e) PR U Slatinného potoka
- f) Žádný z uvedených

6. Které z uvedených mokřadů vůbec neznáte a nevíte kde leží: (možno více variant)

- a) PR Pstruží potok
- b) NPR Rašeliniště Skřítek

- c) PR Růžová
d) PR U Slatinného potoka
- e) O všech mám základní informace

7. Zajímala by Vás cyklostezka či naučná stezka po místních mokřadech?

- a) Ano, navštívil/a bych ji
b) Ano, jako vzdělávací aktivita zaměřená hlavně pro děti
c) Ne
d) Nevím

8. Atraktivitu krajiny v okolí Staré Vsi hodnotíte jako:

- a) Velmi vysokou
b) Nadprůměrnou
c) Průměrnou
d) Nezajímavou

9. Turistickou atraktivitu Staré Vsi hodnotíte jako:

- a) Nadprůměrnou
b) Průměrnou
c) Podprůměrnou

10. Jako turistu Vás nejvíce osloví při výběru lokality: (možno více variant)

- a) Informační leták
b) Informace z infocentra
c) Internetový článek
- d) Článek v tisku
e) Doporučení známých

Pohlaví: muž žena

Věk: 15 – 25 let 56 – 65 let
 26 - 39 let 66 a více let
 40 – 55 let

Vzdělání: ZŠ SŠ bez maturity SŠ s maturitou VŠ

Děkuji za Váš čas, ochotu i spolupráci.

DOTAZNÍK B

Mokřady Staroveska – Informovanost turistů o ochraně přírody

Vážení turisté, chtěla bych vás poprosit o vyplnění dotazníku, který probíhá v září 2011 na území Staré Vsi. Jeho cílem je zjistit zájem místních turistů o přírodu a také jejich informovanost o významných lokalitách přírodního bohatství v okolí. Dotazník je anonymní a je součástí bakalářské práce na UP v Olomouci.

Hana Hošková

Mlýnská 15 Stará Ves,
hoskova.hanicka@seznam.cz

1. Jaké je Vaše bydliště?

- a) Okres Bruntál
- b) Jiná část Moravskoslezského kraje
- c) Jiná část Moravy
- d) Čechy

2. Jaká je frekvence Vaší návštěvnosti obce Stará Ves?

- a) Jsem tady poprvé
- b) Už jsem tu byl
- c) Jezdím tady pravidelně a rád
- d) Mám zde chatu

3. Jakou formu turistiky upřednostňujete? (možno více variant)

- a) Pěší turistika
- b) Cykloturistika
- c) Zimní aktivity (běžky)
- d) Jiné, např. vodáctví
- e) Spíše pasivní pobyt

4. Jako turistu Vás nejvíce osloví při výběru lokality: (možno více variant)

- a) Informační leták
- b) Informace z infocentra
- c) Internetový článek
- d) Článek v tisku
- e) Doporučení známých

5. Které z uvedených mokřadů jste již navštívil/a v CHKO Jeseníky: (možno více variant)

- a) PR Pstruží potok
- b) NPR Rašeliniště Skřítek
- c) NPR Rejvíz
- d) PR Růžová
- e) PR U Slatinného potoka
- f) Žádný z uvedených

6. Které z uvedených mokřadů vůbec neznáte a nevíte kde leží: (možno více variant)

- a) PR Pstruží potok
- b) NPR Rašeliniště Skřítek
- c) PR Růžová
- d) PR U Slatinného potoka
- e) O všech mám základní informace

7. Zajímala by Vás cyklostezka či naučná stezka po místních mokřadech?

- a) Ano, navštívil/a bych ji
- b) Ano, jako vzdělávací aktivita zaměřená hlavně pro děti
- c) Ne
- d) Nevím

8. Atraktivitu krajiny v okolí Staré Vsi hodnotíte jako:

- a) Velmi vysokou
- b) Nadprůměrnou
- c) Průměrnou
- d) Nezajímavou

9. Turistickou atraktivitu Staré Vsi hodnotíte jako:

- a) Nadprůměrnou
- b) Průměrnou
- c) Podprůměrnou

10. Jste spokojeni se značením turistických tras a službami pro turisty jako jsou přístřešky, odpočinkové zóny či info. tabule?

- a) Ano
- b) Mohlo by to být lepší
- c) Ne
- d) Nemohu posoudit

Pohlaví: muž žena

Věk: 15 – 25 let 56 – 65 let
 26 - 39 let 66 a více let
 40 – 55 let

Vzdělání: ZŠ SŠ bez maturity SŠ s maturitou VŠ

Děkuji za Váš čas, ochotu i spolupráci.